Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 15 גראָשען | היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 210 | Łódź, Wtorek 8 września 1931 r. | ניינטער יאהרגאנג | לאדז, דינסטאג, כ"ו אלול תרצ"א | № 210

Adres Redakcij i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224=71

פלענאר=פערזאמלונג פון פעלקער=בונד

אנטייל פון 52 רעגירונגען און 21 אויסערן-מיניסטאָרען. — טיטולעסקו פרעזידענט פון דער פערזאמלונג. — די דייטשען בעשולדיגען פראנקרייך אין אינטריגעס

ג ע נ ף, 7 (טו) די פלענאַר־זיצונג פון פעלקער־בונד איז היינט פאַרמיטאָג געעפענט געוואָרען דורך דעם אַמטירענדען פרעזידענט פון ליגע־ראַט, דעם שפּאַנישען אויסערן־מיניסטער לערו. די גאַלעריעס זענען פול מיט פרעסע־פאָרשטעהער, פאָטאָגראַפען און פובליקום. ס'זענען פערטרעטען 52 רעגירונגען, ס'זענען אַנוועזענד 21 אויסערן־מיניסטאָרען.

פאַר דער זיצונג האָבען גרופען דעלעגאַטען אַרומגערעדט די פראַגע פון וועהלען דעם פאָרזיצער פון דער סעסיע. דאָס ערשטע מאָל זייט דער עקזיסטענץ פון דער ליגע איז נישט געקומען פאַר דער זיצונג צו קיין איינשטימיגקייט וועגען דער פערזאָן פון פאָרזיצער. ס'זענען געבליבען 2 קאַנדידאַטען. דער אונגאַרישער דעלעגאַט גראַף אפאני און דער רומענישער טיטולעסקו.

האַלב 11 האָט לערו געעפענט די פערזאַמלונג מיט אַ קורצע רעדע. דאַן זענען פאָרגעקומען די וואַהלען פון פאָרזיצער פון דער סעסיע. ס'איז געוועהלט געוואָרען דער רומענישער געזאַנדטער אין לאָנדאָן טיטולעסקו. גראַף אפאני האָט בעקומען 21 שטימען, טיטולעסקו, איז טראָץ דער טראַדיציע, צום צווייטען מאָל כסדר געוועהלט געוואָרען אַלס פאָרזיצער פון דער סעסיע.

בהענגענדיג די דאָזיגע ידיעה, שרייבט די טעלעגראַפען־אַגענטור „טעל אוניאָן", אַז דאָס אויסוועהלען טיטולעסקו איז אַ רעזולטאַט פון די פראַנצויזישע אינטריגעס אין פעלקער־בונד, כדי נישט צו דערלאָזען, אַז פאָרשטעהער פון די בעזיגטע מלוכות זאָלען בעקומען דעם עהרען־אַמט פון פרעזידענט פון דער פעלקער־בונד - פערזאַמלונג.

ביי אַזאַ לאַגע, שרייבט די אַגענטור, איז פאַר די בעזיגטע מלוכות נישט פאַראַן קיין אָרט אין דער פעלקער־ליגע.

ג ע נ ף, 7 (טו) די דייטשע דעלעגאַציע מאַכט בעמיהונגען, אַז ס'זאָלען פאָרקומען ענדערונגען אין דער לייטונג פון דער מינדערהייטס־אָפּטיילונג ביים פעלקער־בונד, און דער שפּיץ פון דער דאָזיגער אָפּטיילונג זאָל געשטעלט ווערען אַ שווייצאַרער פערזענליכקייט.

ג ע נ ף, 7 (טו) די פאָרשטעהער פון דייטשלאַנד. פראַנקרייך, ענגלאַנד, איטאַליען, יאַפּאַן און שפּאַניען האָבען זיך געווענדעט צום פרעזידענט פון דער פעלקער־בונד־פערזאַמלונג, אַז מעקסיקא זאָל אַריינגענומען ווערען אַלס מיטגליד פון דער פעלקער־ליגע.

BORIS SOKOLOWER
BANKGESCHÄFT
DANZIG, Langemarkt Nr. 35
tel. 265-30. Telegr. Adr.: Interna.
אויספיהרונג פון אַלערליי באַנק=טראַנזאַקציעס
שנעלע ערלעדיגונג פון זעמטל. אינקאַסאָ'ס
אויף גינסטיגע בעדינגונגען.

פייפענשטאק
אויף 400 פייפען
געזוכט.
צו מעלדען אין פאבריק
Przędzalniana 20

בעראַנטמאַכונג.
דערמיט מאַכען מיר בעקאַנט דער ג' קונדשאַפט, אַז מיר נעהמען אָן צו ראַלען וויטערס צו ביליגע פרייזען און פינקטליכע אויספיהרונג. ס'קענען זיך מעלדען שטריקער-אַרבייטער צו גלאַטע מאַשינען. פּ ו ל נ א 25 אין דער סמיטער - פאַבריק, 2-טער הויף, לינקס.

טוך= און קאַרט=געשעפט
HERMAN WŁOSKI
לאַדז, נאַוואַמיעסקאַ 3 טעל. 114 92, פראָנט 2-טער שטאָק
עמפעהלט צום איצטיגען הערבסט און ווינטער-סעזאָן דעם רייכסטען אויסוואַל פון די בעסטע
דאַמען- און הערען=שטאָפען
ווי: לאַדזער, טאָמאַשאָווער, ביליצער, לעאָנאַרד'ס און וויסל. אויסאַרבייטונגען
בעסטע קוואַליטעט! / נייעסטע מאָדע! / פאַבריקס=פרייזען! / הורט און דעטייל!

מאַשין=מצות
ווערט געבאַקען אַלע טאָג פרישע און דינע ווי אויך מצה=מעהל. אייער-פארפעל און סוכארקעס לויט קאַרלסבאַדער סיסטעם
מיר עמפפעהלען צו יעדער צייט אונזערע גוט-בעקאַנטע און פרישע געבעקסען פון אונזער איבעראַל בעוואוסטער צוקערניע
ב. וויינבערג
38 פיעטריקאָווער 38
:—: טעלעפאָן 82=143. :—:
אכטונג! עס ווערען אויך אַרויסגעגעבער פריהשטיקען, אווענד-ברויטען

פאַר 2 זל. אַ קילאָ
צו בעקומען עכטען ביהנען=האָניג
פיעטריקאָווער 18, 2-טער הויף, אין שפּייז-געוועלב. גאַראַנטיאַט פאַר אַנאַליז.

צו פערמיטען
פון באַלד אַ ענצעלנע שטוב, אַ שטוב מיט אַ קוך מיט אַלע בעקוועמליכקייטען דירעקט פון ווירט. צו ערפאַהרען פראַנציסקאַנער 30 ביים ווירט

דער פרל.
פעלא פלאַנצבוים
צו איהר חתונה מיט ה'
יחיאל אייזענבערג
ווינשען אַ הארציגען מזל-טוב
מאשקע און א.וו.יאַסני.

ארתרוגים מובחרים
לולבים והדסים
שוין אויף לאַגער ביי
ה. ארפינגער, 10 פּולנאַצנאַ 10

Staromiejski Bank Ludowy
Łódź, Plac-Kościelny 4.
ערלעדיגט אַלע אַרט באַנק אָפּעראַציעס
ביליג, שנעל, רעעל און פינקטליך

ר"ה יו"כ דאַוונט דער בעריהמטער קאַנטאָר
— מיט —
ה' מיטעלבערג אַ כאָר
אין דעם ערשטקלאַסיגען לאָקאַל מיט וואָרענדע אין גאָרטען
מאַניושקי 5, טעל. 88=170
אין אַ פּ פ אַ ל ה ע נ ד ל צ ר-פ ע ר א י ן. פון זונטאָג, דעם 6 סעפטעמבער קען מען שוין דינגען פלעצער צו צוגענגליכע פרייזען.

לשמוע אל הרנה ואל התפלה
ס'ווערט געדאַוועט
די ימים-נוראים מיט בעריהמטע חונים און אַ גוטן כאָר
אין פרידוואַלד'ס זאַל
פּאָלודניאָווע 10
בילעטען שוין צו בעקומען פון 8 ביז 10 אָווענד.

7-קל. מענער=שולע z pr. szk. państw. פון
ש. שולדעבריין
29 פאָלודניאָווע 29
עם גן=ילדים אין די געוואונשענע שולע פאַר קינדער, וואָס די עלטערן ווילען זיי געבען צוזאַמען מיט וועלטליכע בילדונג אַ שטרענגע רעליגיעזע ערציהונג און גרינדליכע לעהרע אין תנ"ך, העברעאיש, ווי אויך אין תלמוד.
דאָס לעהר-פערסאָנאַל בעשטעהט פון די בעסטע פעדאַגאָגישע קרעפטען. אין פאָרבערייטונגס-קלאַס ווערען אָנגענומען שילער פון 5 און אַ האַלב יאָהר אָהן שום קענטניש.
איינשרייבונג טעגליך אין אַלע קלאַסען פון 9–2 און פון 4–6 נ"מ

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס דער פרוי און קינדער צוליב'ן טויט פון זייער ליבען מאַן און פאַטער און אונזער חשוב'ן פערוואַלטונגס מיטגליד
יונה צווייגהאַפט ז"ל
זיין אנדענקען וועט שטענדיג בלייבען אין אונזער זכרון.
די פערוואַלטונג
פון טאַפעצירער-צעך
אין לאַדז.
7969

צאָהן=אַרצט
י. לעוו
4 ציגעל-גאַס 4
טעל. 44=137
צוריקגעקעהרט.

דעם טיפסטען ביילייד דריקען מיר אויס דער
פאַמיליע ראָזענבערג
צוליב'ן טויט פון זייער אונפערגעסליכען מאַן און פאַטער
ב. ע.
מנחם מענדל
המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.
פאַמיליע גרינבערג.

אטענטאט אויף סטאלינ'ען?

א מיטגליד פון דער וואך האט געזאלט שיסען אויף סטאלינ'ען און דערנאך אליין בעגאנגען זעלבסטמארד

ריגע, 7 (ספ. טעל.) פון מאָסקווע קומט אָן אַ ידיעה, אַז איינער פון סטאַלינס לייב־וואַך, דער גרוזינער טשוניקידזע האָט אויסגעפיהרט אַנ׳־אַטענטאַט אויף סטאַלינען. טשוניקידזע האָט צוויי מאָל אויסגעשאָסען אויף סטאַלינען, אָבער איהם נישט געטראָפען. דער אָנפאַלער האָט אָבער געמיינט, אַז סטאַלין איז טויט און ער איז בעגאַנגען זעלבסט מאָרד. די וואַך אין קרעמל איז פערשטאַרקט געוואָרען.

גרויסע מיסברויכען אין ריגער אפטיילונג פון „היאס"

פערשוואונדען 20 טויזענד דאלאר

ריגע, 7 (יט"א טעלעגראַפיש).

אין דער ריגער אַפטיילונג פון „היאַס" איז געקומען צו אַ גרויסען סקאַנדאל. דער דירעקטאר פון „היאַס" אין אייראָפּע בענדזשאמין האָט אַ־דורכגעפיהרט אַ קאָנטראָלע אין דער ריגער אַפטיילונג, און עטדעקט גרויסע מיסברויכען. ס׳איז פערשוואונדען געוואָרען 20 טויזענד דאָלאַר, וואָס איז איינגעצאָהלט געוואָרען אויף שיפס־קאַרטען. דער דירעקטאר פון דער ריגער אָפטיילונג גרובשטאַק איז בעזייטיגט געוואָרען פון זיין אַמט, און אויף זיין פערמעגען איז אַרויפגעלייגט געוואָרען אַ סעקוועסטער.

די אויספאָרשונג איז איבערגעגעבען געוואָרען דער מאַכט.

„מיר פאדערן רעכט פאר אונזער שול"

צוג פון די קינדער פון די יוד. שולען איבער די ווארשאווער גאסען

וואַרשא, 7 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָ־רעספאָנדענט) נעכטען איז פאָרגעקומען איבער די יודישע גאַסען אַ גרויסער צוג פון די קינדער פון די יודיש־וועלטליכע פאָלקס־שולען צוזאַמען מיט זייערע עלטערען און לעהרער. די קינדער האָבען געטראָגען טראַנספאַרענטען מיט אויפשריפטען: „מיר פאָדערן רעכט פאַר אונזער שול", „מיר פאָדערען אַרבייט פאַר אונזערע טאַטעס" און „מיר פאָדערען אַ שול אויף דער מוטער־שפראַך" א. אַז. וו. דער צוג איז צוגעאַנגען ביז אויף נאָ־וואַליפקי 41, וואו צו די קינדער האָבען גערעדט זרבבל, פאַט און מענדעלסאָן.

אונגארן בעט הילף

ביים פעלקערבונד-ראט

גענף, 7 (טו). נאָכמיטאָג איז געעפענט געוואָרען די זיצונג פון פעלקערבונד־ראט. ס׳איז פאָרגעלייענט געוואָרען א בריף פון אונגאַרן, אין וועלכער די פעלקער־ליגע ווערט געבעטען אויסצו־פאָרשען דעם ווירטשאפטליכען קריזיס אין אונגאַרן און בריינגען פאר אינגאַרן פינאַנציעלע הילף. דער בריף איז איבערגעשיקט געוואָרען אין דער פי־נאנץ־קאָמיסיע. דאן איז בעטראכט געוואָרען אנ׳־אינצידענט צווישען גריכענלאנד און בולגאריען.

די פראַגע פון דער דייטש־עסטרייכישע צאָל־אוניע האָט געדויערט אינגאנצען 5 מינוט. דער פאַרזיצער האָט בלויז גדאנקט דעם האגער־טריבונאל פאַר דער ארבייט און ערקלעהרט, אז דער פעלקער־ליגע־ראט נעהמט צו קענטניש די ערקלעהרונגען פון עסטרייך און דייטשלאנד, אז זיי רעזיגנירען פון דער צאל־אוניע.

ווענען וואס וועט מען רעדען אין בערלין

בעת׳ן בעזוך פון די פראנצויזישע מיניסטארן

היטלעריסטען גרייטען א באמבען־אטענטאט

בערלין, 7 (ספ. טעל.) די פרעסע רעדט אַרום די פראַגען, וועלכע וועלען אַרומגערעדט ווער־ען בעת׳ן בעזוך פון פראַנצויזישען פרעמיער לאוואל אין בערלין. ס׳וועלען בעהאַנדעלט ווערען די פראַגען פון פּאָליטישען מאָראַטאָריום, האַנדעלס טראַקטאַט און ענטוואָפנונג.

נאָכ׳ן וויזיט אין בערלין וועלען לאוואל און בריאן פאָהרען קיין רוים. די צייטונגען מעלדען, אַז די היטלעריסטען גרייטען צו אַ באָמבען־אַטענ־טאַט אויף די פראַנצויזישע מיניסטאָרען.

געעפענט די ענגליש-אינדישע קאנפערענץ

גאנדהי קומט ערשט פרייטאג

לאנדאן, 7 (טו) היינט נאָכמיטאָג איז גע־עפענט געוואַרען די ענגליש־אינדישע פערשטענ־דיגונג. ס׳נעהמען אַנטייל 22 אינדישע פאָרשטעהער גאַנדהי מיט 6 אינדישע פרינצען קומען ערשט פרייטאָג.

געעפענט דעם קאנגרעס

פון די ענגלישע פראפ. פעראיינען

לאנדאן, 7 (טו) היינט נאָכמיטאג איז פאָר־געקומען די ערעפענונג פון קאָנגרעס פון די ענג־לישע פראָפעסיאָנעלע פעראיינען.

בלוטיגע צוזאמענשטויסען אין בולגאריען

צווישען קאמוניסטען און פאליציי

סאָפיא, 7. (טו) בעת די נעכטיגע קאָמוניס־טישע דעמאָנסטראציעס אין בולגאריען איז געקומען צו שווערע צוזאמענשטויסען מיט דער פאָליציי. בעת די צוואמענשטויסען זענען 3 דעמאָנסטראנטען דערהרגעט געוואָרען און פיל פערוואונדעט.

וועכטער פון משוגעים-שפיטאל

פערגוואלדיגט דריי פאציענטקעס און דאן זיי ערמארדעט

ריגע, 7 (טו). פון העלכינגפאָרס מעלדעט מען, אז אין אנ׳אנשטאַלט פאר גייסטיג־קראנקע האָט מען ענטדעקט שפורען פון אנ׳עקעלהאפטען מאָרד.

דער וועכטער פון שפיטאָל שטעהט אונטער א פערדאכט, אז ער האָט ערמאָרדעט דריי פא־ציענטקעס, וועלכע ער האָט צוערשט פערגוואלדיגט.

קויפט בישט

דער גאנצער קאמפלעט נור פאר 6.50 זל.

קיין ברילען ביז איהר וועט אייך איבערצייגען, אז נאָר ביי מיר בעקומט איהר דובלע אמעריקאנער בריל מיט גלעזער און מיט א פוטעראל

אויך בעקומט איהר בּרילען, צוויסער און אמערי־קאנער געשטעלען צו זעהר ביליגע פרייזען

אלע ארט רעפּעראַטורען ווערען אויסגעפיהרט אויפ׳ן אָרט.

M. HERSZKORN

M. J. HERSZKORN, Przejazd 2 (róg Piotrkowskiej)

בעמערקונג: דאָס אָפּטיק־געשעפט אויף ציגעל־גאס האָט נישט קיין שייכות מיט מיין פירמע.

DR. MED.
Jerzy SUDYA

ספעציאל־ארצט פאר אקושער־ און פ־ויעו־קראנקהייטען
ZIELONA 30 זשעלאנא
טעלעפאָן 115 27
נעמט אָן פון 5 ביז 7 נאָכמיטאָג.

Dr. med. G. GERSZTAJN

ספעציאל־ארצט פא־ אויגען־קראנקהייט
צוריקגעקעהרט
טראַגוטאַ 12, טעל. 175-10.
נעהמט אָן פון 11–1 און פון 7–8 אָוו. 1754

Dr. J. Herszfinkiel

ספעציאליסט פאר קינדער קראַנקהייטען
Zawadzka 15, tel. 111-87
צוריקגעקעהרט.

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI

צוריקגעקעהרט
צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 216-90
ספעציאל־ארצט פאר הויט־ און ווענערישע קראנקהייטען, מענער־שוועכע. אלע ארט אנאליזען, עלקטראָטעראפּיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ־שטראהלען.
נעמט אָן פון 8–2 און פון 5–9 אָוונד.
בעזונדער ווארטע־צימער פאר פרויען.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט־קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער־שוועכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8–11 און פון 5–9 אָוו.
זונטאג און יום־טוב פון 9–1 פארמ.
בעזונדערער ווארטע־זאל פאר פרויען.

בעקאנטמאכונג:

דער פענסיאנאט

פשיגורסקי און ווינער

גלאוונא - באווא־אטוואצק

נעהמט אן געסט אויף אלע יום־טובים צו קאנקורענץ־פרייזען,

אדרעס: Głowno, Skrzynka pocztowa 58

ס׳וועט ווערען געדאווענט די ימים־נוראים.

גענויערעס צו ערפאהרען ביי ווינער וואַכאָרניא 27

Dr. med.
S. Liebeskind
POWRÓCIŁ
akuszerja, choroby kobiece
Zawadzka 6, telefon 216-66
Przyjmuje od 4 — 6 po poł.

Dr. med.
L. LIEBESKINDOWA
POWRÓCIŁA
choroby dzieci
Zawadzka 6, tel. 216-66
Przyjmuje od 3—5 po poł.

Dr. B. Robinson

פיעטריקאווער 10, טעל. 131-86
צוריקגעקעהרט.

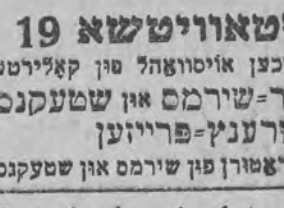

ווערקשטעל פון שירמס און שפאציר־שטעקענס

ס. פייגענבוים

לאדז, נארוטאוויטשא 19

עמפפעהלט אין א רייכען אויסוואהל פון קאַליטע דאַמען־ און מענער־שירמס און שטעקנס צו קאנקורענץ־פרייזען

נעמט אָן אַלערליי רעפּעראַטורן פון שירמס און שטעקנס

אריז

יעדען קוואנטום צו ביליגע פרייזען

ליפערט

Południowa 22

טעל. 191-26 און 190-18

Nim kupisz pończochy damskie i dziacinne we wszystkich gatunkach, reformy, figi, skarpetki męskie, koszule, krawaty, kołnierzyki i wszelką galanterję — przekonaj się o JAKOŚCI i CENIE w magazynie

Belladi, Nawrot 8

Kupno nie obowiązuje.

ארעוואלוציע אין דער קאסמעטיק!

אינגעוועהנליכע רעדוקציע פון אלע פרייזען

אין דער איינציגער קאנקורענץ = פערפומעריע פון דער פירמע

י. דרוקער, 5 זאוואדזקא 5

טעלעפאָן 17592

וואס בעזיצט דעם רייכסטען אויסוואהל פון די נייעסטע פאריזער

פערפומען,

ווי אויך די פיינסטע ערשטקלאסיגע פודערן, טואלעט־זייפען א. ז. וו.

Perfumerja J. DRUKIER

מיט אכטונג
ZAWADZKA 5
TEL 175-92

בעמערקונג: ענגראָסיסטען בעקומען ספעציעלען ראבאט.

קייז פיליעס בעזיצען מיר נישט.

האלובקא'ס מערדער נישט געכאפט

אלע ידיעות וועגן דעם שטימען נישט מיט דער ווירקליכקייט

ווארשא, 7 (טעלעפאניש) היינט האט דער אויספארשונגס-ריכטער בעפרייט די 2 אוקרא. אינער סטודענטען, וועלכע מ'האט ארעסטירט אין ויגא און וועלכע מ'האט געהאלטען פאר האלובקאס מערדער.

אפיציעל ווערט אויך מיטגעטיילט, אז אלע ידיעות וואס האבען זיך בעוויזען אין דער פרעסע וועגען דעם, אז אויף דעם אדער יענעם ארט האט מען געכאפט די מערדער פון האלובקאן, שטימען נישט מיט דער ווירקליכקייט, ביז איצט האט מען נאך נישט ארעסטירט קיינעם אויף וועמען ס'זאל אפילו פאלען א פערדאכט, די מאכט אפעלירט צו דער פרעסע, אז זי זאל זיין פארזיכטיג מיט אזעלכע ידיעות, ווייל דאס שטערט נאר דעם גאנג פון דער אויספארשונג.

ערשטע זיצונג פון סיים

זאל פארקומען קומענדיגען מאנטאג, אדער דינסטאג

ווארשא, 7 (טעלעפאניש) היינט זענען אין סיים פארגעקומען בעראטונגען פון עטליכע קלובען, דער סאנאציע-קלוב האט ארומגערעדט אלע געזעץ-פראיעקטען, וועלכע די רעגירונג וועט אריינטראגען אויף דער נאהענטסטער סעסיע.

דער קלוב האט אויך אנגעהאלטען א קאנפערענץ מיט די פארשטעהער פון פוילישען סוחרים פעראיין וועגען די נייע שטייער-פראיעקטען פון דער רעגירונג.

מ'האלט, אז שוין מאנטאג אדער דינסטאג פון די קומענדיגע וואך זאל פארקומען די ערשטע זיצונג פון ס"ב

פאלק. קאסטעק-ביערנאצקי

וויצע-אינערן-מיניסטער

ווארשא, 7. (טעלעפאניש) פון גוט-אינפארמירטע קרייזען מעלדעט מען, אז דער אינערן-מיניסטער פילק. סטאמיראווסקי זאל דעמיסיאנירען און זיין ארט זאל פערנעהמען פלק. קאסטעק-ביערנאצקי.

נייע אנפיהרונג פון פ.פ.ס.

איז געוועהלט געווארען אויף דער זיצונג פון הויפט-ראט

וואס פאדערט פ.פ.ס.?

ווארשא, 7 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) ס'האט זיך געענדיגט די זיצונג פון הויפט-ראט פון פ.פ.ס.

אין צענטראלען אויספיהרונגס-קאמיטעט זענען געוועהלט געווארען: ארצישעווסקי, בארליצקי, טשאלקאש, משאפינסקי, קוואפינסקי, קלושינסקא, קורילאוויטש, ליבערמאן, ניעדזשאלקאווסקי, פוזשאק, שטשעקאווסקי, זארעמבא און זשולאווסקי. אלס רעדאקטאר פון „ראבאטניק" איז געוועהלט געווארען דעפ. ניעדזשאלקאווסקי.

צו דער דעלעגאציע פון פ.פ.ס. אין דעם עקזעקוטיוו פון אינטער-נאציאנאל געהערען ליבערמאן און ניעדזשאלקאווסקי.

אין די אנגענומענע רעזאלוציעס ווערט געפאדערט: איינצופיהרען א 40-שעה'דיגער ארבייטס-וואך נישט פערקלענערענדיג דעם לוין, בעשעפטיגען ארבייטסלאזע דורך בויען הייזער און דורך עפענטליכע ארבייטען, אלע ארבייטער און אנגעשטעלטע זאלען ארומגענומען ווערען דורך די פערזיכערונגס-געזעצען, פערזיכערען פיזישע ארבייטער אויפ'ן פאל פון עלטער, אדורכפיהרען וואהלען אין די קראנקען-קאסעס, בילליגער מאכען מיט 50 פראצענט דאס דירה-געלד אויף א יאהר אין די קליינע וואוינונגען, שענקען די פערלעגענע שטייערן און שטראפען פאר פערארימטע צאהלערס, פערקלענערען דעם קריגס-בודזשעט.

דער 13-יעהריגע" שילער וועדעקינד ביים אאראט, וועלכען ער האט אליין קאנסטרואירט

ענטלאפען 2 ארעסטאנטען

פון דער ראוויטשער תפיסה

פויזען, 7 (טעלעפאניש) פון דער ראוויטשער תפיסה זענען נעכטען ענטלאפען 2 ארעסטאנטען, זיי האבען אויסגענוצט די געלעגענהייט, וואס זיי זענען געווען ביים תפיסה-וועכטער אין צימער און זענען נעלם געווארען. זיי האבען מיטגענומען מיט זיך 2 רעוואלווערען און 500 זל.

נייער יודישער דעפוטאט

אין טשעכאסלאוואקישן פארלאמענט

פראג, 7. (יט"א טעלעגראפיש) די עקזעקוטיווע פון דער יודישער פארטיי אין טשעכאסלאוואקיען, האט אויפ'ן ארט פון פערשטארבענעם דעפוטאט לודוויק זינגער, בעשטימט אלס דעפוטאט צום פארלאמענט ד"ר אנדזשעלא גאלדשטיין.

ליטווינאוו וועט אונטערהאנדלען אין גענף

מיט בריאנען און זאלעסקין

גענף, 7 (טו) דער רוסישער אויסערן-קאמיסאר ליטווינאוו וועט, נאך דער פערענדיגונג פון דער זיצונג פון דער אייראפא-קאמיסיע, ווייטער בלייבען אין גענף, כדי צו פיהרען אונטערהאנדלונגען מיט'ן פראנצויזישען אויסערן-מיניסטער בריאן און מיט'ן פוילישען אויסערן-מיניסטער זאלעסקי.

„גראף צעפעלין" צוריקגעקומען קיין דייטשלאנד

פרידריכסהאפען, 7 (טו) די לופטשיף „גראף צעפעלין" איז היינט נאכמיטאג צוריקגעקומען פון איהר רייזע קיין דרום-אמעריקא.

די מורא'דיגע סליחות-נאכט אין זעלעוו

ערשיטערנדער איינדרוק צוליב'ן טראגישן טויט פון די 3 יוד. קינדערלעך

די יודישע בעפעלקערונג אין זעלעוו איז איינגעהילט אין טרויער. קיינער האט זיך נאך נישט אפגעטרייסעלט פון דעם שרעקליכען איינדרוק, וואס די מורא'דיגע געשעהעניש האט ארויסגערופען. מען פערגלייכט די געשעהעניש אין א געוויסער מאס מיט דער מורא'דיגער טראגעדיע, וואס איז מיט יאהרען צוריק פארגעקומען אין לענטשיץ בעת כל-נדרי. אין זעלעוו האנדעלט מען נישט, מ'וואנדעלט נישט, אומעטום רעדט מען וועגען דער טראגעדיע, וועלכע האט פאסירט אין הויז פון דעם אנגעזעהענעם בעל-הבית ר' הערשעל שוויאטלאווסקי.

ווי אזוי איז געשעהן דאס אומגליק?

באלד ווי ס'איז א דורך דער ערשטער שרעקליכער איינדרוק האט מען זיך אנגעהויבען ארומקוקען, ווי אזוי ס'איז געקומען צום אומגליק.

זעלעוו איז א פרום יודיש שטעטעל, פערשטעהט זיך, אז צו די ערשטע סליחות זענען געגאנגען אלע דערוואקסענע, דאס גאנצע יודישע שטעטעל, אויך ר' הערשעל שוויאטלאווסקי האט געמאכט הבדלה, זיך אפגעפטרעהט מיט די קינדער, בעגעסען מלווה-מלכה און די פרוי שוויאטלאווסקא האט געלעגט איהרע 4 קליינע קינדערלעך שלאפען. סליחות האט מען געזאגט נאך 12 ביינאכט. ר' הערשעל שוויאטלאווסקי איז שוין פון פריהער געווען אין שוהל און קורץ פאר סליחות זאגען איז געקומען די פרוי שוויאטלאווסקא, וועלכע האט פערשלאסען איהרע קינדער, וואס פלעגען שטענדיג געשמאק אדורכשלאפען די גאנצע נאכט, אין צימער. די פרוי שוויאטלאווסקא האט אויסגערעכענט, אז מעגליך, אז א קינד וועט זיך דאך אויפוועקען פון שלאף זאל אין שטוב זיין ליכטיג, כדי די קינדער זאלען זיך נישט דערשרעקען. צוליב דעם, האט זי געלאזען ברענען די נאפט-לאמפ אויפ'ן טיש מיט א קליינעם פלאם. דאס איז געווען די פאר-געשיכטע פון דער טראגעדיע. דאס איבריגע האט מען זיך ערשט נעכטען דערוואוסט פון דעם איינציג לעבעדיג געבליבענעם 8-יעהריגען מיידעלע פון שוויאטלאווסקין.

וואס דערצעהלט דאס לעבעדיג-געבליבענע קינד?

זי איז געשמאק געשלאפען, ווען זי האט פלוצלונג דערפיהלט א רויך, וועלכע האט איהר געביסען אין האלז און אין די אויגען. ווען זי האט געעפענט די אויגען, זענען שוין איהרע 2 ברודערלעך דויד און חיים און דאס שוועסטערל שרה נישט געשלאפען. דער 2-יעהריגער דויד איז געזעסען אויפ'ן בעט און שרעקליך געוויינט, חיים און שרה'לע זענען ארומגעלאפען איבער דער שטוב. פון פענסטער צו דער טיר און צוריק, ארויפגעשפרונגען אויפ'ן בעט און זיך נישט געקענט קיין עצה געבען, אלע פיר האבען דאן אנגעהויבען מורא'דיג צו שרייען, אבער קיינער האט זיי נישט געהערט. דאס פייער האט דערווייל זיך פערשפרייט. צוליב וועלכער סיבה די שרפה איז ענטשטאנען קען נישט פעסטגעשטעלט ווערען, זעהט אויס, אז ס'איז עפעס געשעהען מיט דער לאמפ, צי זי האט זיך איבערגעדרעהט, אדער עפעס אנדערש. די שטארק איבערגעשראקענע קינדער האבען גארנישט געקענט טון, נאר האבען זיך איינער צום אנדערען צוגעטוליעט אויפ'ן בעט און געוויינט. דאס 8-יעהריגע מיידעלע האט געוואלט צולויפען צו די פענסטער אויסהאקען די שויבען, אבער די וואנד, אויף וועלכער ס'געפינען זיך די פענסטער איז שוין געווען ארומגענומען מיט די פלאמען. דאס קינד האט נעבעך געפרובט מיט וואס ס'איז איהר געפאלען אין די האנד אריין אויפצורייסען די טיר. זי האט געכאפט א לעפעל, א נ'אייזען, געארבייט ביי דער טיר, אבער דאס אומגליקליכע קינד איז געווען צו שוואך עפעס אויפצוטון. דעמאלט איז דאס קינד געפאלען אין חלשות נעבען דער ארויסגאנגס-טיר. מעהר געדענקט דאס קינד גארנישט.

די שרפה

דערווייל האבען ביי שוויאטלאווסקין אין שטוב, צוליב דער היץ אנגעהויבען צו פלאצען די שויבען. די פייער-צונגען האבען זיך ארויסגעריסען דרויסען און דאס האבען בעמערקט עטליכע אדורכגעהענדע קריסטען. זיי זענען גלייך ארויף צו שוויאטלאווסקין אין שטוב און אנגעהויבען שטארק צו קלאפען אין טיר. קיינער האט אבער נישט געענטפערט, מען איז געווען זיכער, אז קיינער איז אינדערהיים נישטא. די דורכגעהער האבען תיכף אנגעהויבען קלינגען אין די ספעציעלע גלאקען, וועלכע דינען, כדי צונויפצורופען די פייערלעשער בעת א שרפה, דעמאלט ערשט האט זיך דאס גאנצע שטעטעל דערוואוסט, אז ס'ברענט ערגיץ. פון אלע זייטען האבען זיך אנגעהויבען צונויפצולויפען מענשען.

אויך אין שוהל, וואו מ'האט געהאלטען אין מיטען סליחות-זאגען, האט מען זיך דורך די גלאקען דערוואוסט וועגען א שרפה. עטליכע מענשען זענען ארויס אויף דער גאס און דעמאלט האבען זיי זיך דערוואוסט, אז ס'ברענט ביי שוויאטלאווסקין אין הויז.

אין שוהל איז געווארען א פאניק

און יעדער איז געלאפען צו זיך א היים, אויך שוויאטלאווסקי און זיין פרוי זענען אהיימגעלאפען און האבען זיך איבערצייגט, אז ס'ברענט ביי זיי אין שטוב. לכתחילה האט שוויאטלאווסקי געמיינט, אז זיינע קינדער זענען ארויס פון שטוב און זיי געפינען זיך ערגיץ ביי א שכן, אבער ווען ער מיט זיין פרוי האבען אנגעהויבען נאכצופרעגען און ערגיץ זענען די קינדער נישט געווען איז געווארען א שרעקליכע מהומה. די פרוי האט גע'חלש'ט, ר' הערשעל שוויאטלאווסקי צוזאמען מיט עטליכע דרייסטע יונגעלייט זענען אריין אין דער ברענענדיגער דירה און באלד אויף דער שוועל האבען זיי זיך אנגעשטויסען אויף דעם פער'חלש'טען מיידעלע. די איבריגע קינדער זענען נישט געווען. ס'האט נישט לאנג געדויערט און די שרפה איז איינגעלאשען געווארען און ערשט דעמאלט האט מען געפינען די דריי פערקוילטע קערפער-לעך פון די קינדער צוגעטוליעטע איינער צום אנדערען אויף דעם בעט איינגעבראכענעם בעט.

דער איינדרוק

מ'קען זיך גארנישט פארשטעלען דעם איינדרוק, וואס די ידיעה וועגען די פערברענטע קינדער האט געמאכט אויפ'ן גאנצען שטעטעל, שוין נישט רעדענדיג וועגען די אומגליקליכע, פערצווייפעלטע עלטערן, האבען אלע געוויינט און געיאמערט, אלט און יונג, יודען און נישט-יודען, קיינער האט נישט געקענט מיטאמאל בעגרייפען דעם גאנצען גודל פון דער טראגעדיע, א גאנצע נאכט איז דאס שטעטעל געשטאנען ביים הויז, וואו דאס אומגליק איז געשעהען און קיינער האט זיך נישט געקענט בערוהיגען. די פאליציי האט צוגעזען געגעבען קיין לאדז אין דער וואיעוואדזשווע, וואו ס'זענען גלייך געקומען עטליכע העכערע פאליציי-בעאמטע, כדי צונויפצושטעלען א פראטאקאל. דער שאדען ביי שוויאטלאווסקין אין שטוב איז פערהעלטנישמעסיג נישט גרויס.

די לויה

דער פאליציי-קאמענדאנט האט געגעבען די ערלויבניש אויף דער לוויה, וועלכע איז פארגעקומען זונטאג ביי טאג, דאס גאנצע שטעטעל, יודען און קריסטען זענען געווען אויף דער לוויה. אויפ'ן בית-עולם האבען זיך אפגעשפילט נאך-נישט געזעהענע סצענעס. אלע זענען ווי פערשטיינערט געווען פון דעם גרויסען אומגליק. די עלטערן זענען געבליבען מיט זייער גרויסען צער און וועהטאג אין הארצען. אלס רעזולטאט פון דער דאזיגער שרעקליכער געשעהעניש, שמועסט מען, אז ס'וועט ארויסגעגעבען ווערען א נ'איסור, אז פרויען זאלען בעת די ימים-נוראים אין די אווענדן געהען דאוונען און איבערלאזן זייערע קינדער אינדער-היים. דאס זאל חל זיין אויף ביידע נעכט ראש-השנה און אויף כל-נדרי.

—=:[O]:=—

דאס בעקאנטע מענער-הוט-געשעפט
„SPLENDID"
11-טער ליסטאפאד 31 (קאנסטאנטינער)

אמפפעהלט צום קומענדיגען הערבסט- און ווינטער-סעזאן
דעם רייכסטען אויסוואהל פון
„מענער-היטען
פון די נייעסטע פאסאנען * * פון אין און אויסלענדישע פירמעס

די פרייזען צוליב'ן קריזיס בעדייטענד פערקלענערט'
בעמערקונג: מיר בעזיצען א גרויסען אויסוואהל פון עלעגאנטסטע
ספארט-היטלעך.

שטאנד-געריכטען

דער מיניסטארען-ראט האט פעראפענטליכט א פעראָרדנונג, לויט וועלכער עס ווערען אין גאנצען לאנד איינגעפיהרט שטאנד-געריכטען. די פעראָרדנונג איז ארויסגעגעבען אויפ'ן גרונד פון א בעפולמעכטיגונג, וואס די רעגירונג האט בעקומען פון סיים נישט לאנג נאך די מאי-איבערקעהרעניש אין יאהר 1926. דאמאלס האט דער סיים בעפולמעכטיגט די רעגירונג ארויסצוגעבען פעראָרדנונגען מיט די רעכט פון געזעצען, וועגען אלע ענינים אחוץ דאס ענדערען די קאנסטיטוציע, ארויפלייגען נייע שטייערען, ענדערען די וואהל-אָרדינאציע, זעלבסט - פערוואלטונגס - אויסטאווען, שול און חתונה אויסטאווען.

אויפ'ן גרונד פון יענע פולמאכטען ווערען דאס איצט איינגעפיהרט שטאנד-געריכטען.

אונטער די שטאנד-געריכטען פאלען ארונטער פאלגענדע פערברעכענס ; 1) שפיאנאזש, 2) אונרוהען, 3) בייזוויליג שעדיגען פרעמד אייגענטום, בייזוויליג שעדיגען די באהן-ליניעס, טעלעגראף און טעלעפאן, 5) בייזוויליג פערנאכלעסיגען די פליכט ביים דערהאלטען די באהן-בעוועגונג, 6) מארד, 7) באנדיטישע אנפאלען, 8) אונטערצינדונג, 9) גנבה מיט געוועהר אין האנד, 10) רויב, 11) בענוצען אויפרייס-מאטעריאל.

אויב דאס געריכט אנערקענט איינשטימיג, אז דער אנגעקלאגטער איז שולדיג אין איינע פון די אויבענדערמאנטע פערברעכענס ווערט ארויסגעטראגען א טויט-אורטייל. די פראצעדור פון פערפיהרען א פראצעס דורכ'ן שטאנד-געריכט איז א קורצע. דאס קומט פאר אהן א אויספארשונג. דער טריבונאל בעשטעהט פון 3 ריכטער, במשך 24 שעה נאכ'ן דערהאלטען דעם בעשולדיגונגס-אקט מוז דער פארזיצענדער פון טריבונאל בעשטימען דעם טערמין פון פראצעס. אויף א אורטייל פון שטאנד-געריכט איז נישטא קיין אפעלאציע. א טויט אורטייל ווערט אויסגעפיהרט במשך 24 שעה.

ווי מען זעהט, איז די פאָרם און די קאמפעטענץ פון שטאנד געריכט א זעהר שארפע.

מיט וואס ערקלערט זיך דאס איי[illegible]ען איצט שטאנד-געריכטען ? די סאנאציע פרעסע ענטפערט דערויף פאלגענדעס :

שוין פון א געוויסע צייט אן ווי אין פערשידענע געגענדען פון לאנד ווערען בעגאנגען טאטען, וועלכע בעדראהען די עפענטליכע זיכערהייט. דאס לעבען און פערמעגען פון די בירגער, דאס איז געשעהן נישט נאר אין מזרח-גאליציען — דער מארד איבער האלובקא'ן, נאר אויך אין אנדערע געגענדען, ווי למשל אנפאלען אויף פאסט-אויטאבוסען, באנדיטען-אנפאלען מיט געוועהר אין די העגד (אין קאנגרעס-פוילען), אן'אנפאל פון באנדיטע (אויף פאליציי, וועלכע האט געפיהרט אן'ארעסטירטען איבער די גאסען פון קראקא, די אלע ערשיינונגען פערלאנגען א שנעלע און דעצידירטע האנדלונג פון דער מאכט, און דערפאר האט דער מיניסטארען-ראט איינגעפיהרט שטאנדגעריכטען.

די סאנאציע-פרעסע איז זיכער, אז די עפענטליכע מיינונג וועט מיט פערשטענדניש נעהמען צו קענטניש דעם דאזיגען שריט פון דער רעגירונג. די דאזיגע פרעסע דערמאנט אז אויך אין יאהר 1918 זענען איינגעפיהרט געווארען שטאנד-געריכטען כדי צו ליקווידירען דעם באנדיטיזם, און דעמאלט איז דאס טאקע געלונגען, האפיי קומט אויך א פערזיכערונג, אז ווי נאר עס וועט שטיל ווערען וועלען די שטאנד-געריכטען צוריק אפגעשאפט ווערען.

פערהאן א השערה, אז די שטאנד-געריכטען זענען נישט בלויז א דירעקטער ענטפער אויפ'ן האלובקא-מארד אין טרוסקאוויעץ, נאר אויך דער האלובקא-מארד איז אויסגענוצט געווארען, כדי איינצופיהרען שטאנד-געריכטען וואס עס קען בכלל היינטיגע צייטען צונויץ קומען.

אזוי צי אזוי, מען דארף זיך רעכענען מיט'ן פאקט, אז פון פרייטאג אן זענען טעטיג אין פוילען שטאנד-געריכטען.

ל. ט.

—==:§:==—

ווערט נישט קיין סעקטאנטען

א ווארנונג אויפ'ן אדרעס פון די רעוויזיאניסטען

אין אן'ארטיקעל „אבי נישט קיין סעקטאנטען" בעריהרט ד"ר י. טהאן אין „נאווי דזיענניק" די פראגע, וועלכע איז איצט אקטועל צווישען די רעוויזיאניסטען מכוח אפטיילען זיך פון דער אלגעמיינער ציוניסטישער ארגאניזאציע און בילדען א בעזונדערע פארטיי. דער ערפאהרענער און אויטאריטעטער פאליטיקער ווארענט די רעוויזיאניסטען פאר אזא מין שריט.

„צום אפשטעהן, — שרייבט ד"ר טהאן — קאן מען אויפ'ן סמך פון לאנגער היסטארישער ערפאהרונג פאראויסזאגען אז דאס אפרייסען זיך פון שורש בעדייט א פולשטענדיגע פערטריקענונג.

צי איז נישט געווען אזוי אין דער יודישער געשיכטע אויף אן'אנדער געביט? וויפיל סעקטעס זענען עס ענטשטאנען אין לויף פון יאהרהונדערטער און וויפיל זענען געבליבען? עס זענען ענטשטאנען צעהנדליגער און עס איז נישט געבליבען קיין איינציגע. איינע נאך דער אנדערער, איינע נעבען דער אנדערער זענען איינגעטרוקענט געווארען, ווי די פלעווס, און פון זיי איז קיין שפור נישט געבליבען. דער ערשטער שוואונג איז געווען פול מיט האפערדיגקייט, און זיכערקייט אין זיך, און דער נאך זענען געבליבען בלויז קליינע שפורען אויף זכרון.

איבריגענס — צו וואס זוכען אויף אנדערע געביטען אין ציוניזם גופא האבען מיר געהאט אזעלכע פאלען. צי איז דער טעריטאריאליזם נישט געווען א מין סעקטע? און ס'איז דאך געווען אין וואס זיך אנצוכאפען — אין דער מלוכה-אידעי. און א חוץ דעם איז דאך הינטער דער פלייצע פון טעריטאריאליזם געשטאנען ענגלאנד מיט אוגאנדע, און די בעדערפעניש איז דעמאלט געווען א מעהר דרינגענדע ווי איצט, דעמאלט האט מען גערעדט אין נאמען פון גרויזאמען הייליגען, אין נאמען פון די פאגראמען. פלעווע איז געשטאנען מיט דער נאהאיקע און האט געשמיסען אהן רחמנות. געהט, זאל זיין ווא ודער פעפער וואקסט, די יודען האבען זיך ווידקלין געאיילט. מאקס נארדוי האט דעמאלט ערפונדען א בחמה-ווארט, אן'אנריעג-ווארט „נאכט-אזיל"! נאר איבערנעכטיגען דארט אין אוגאנדע, אדער אין אן'אנדער אנגאלע, באלד ווי ס'וועט נאר פאריבער די נאכט וועלען מיר ווידער פאדערען די ריכטונג קיין פאלעסטינע, דאס איז געווען אזוי „איבערציייגענד", און ישראל זאנגוויל איז געווען א מענש פון גרויסען מאסשטאב. זשאבאטינסקי וועט זיך דאך פיהלען גוט, ווען זיין נאמען וועט דערמאנט ווערען נעבען זאנגווילס נאמען. און מען האט געגרינדעט די טעריטאריאליסטישע „סעקטע". וואסער איז געווען איהר גורל? זי איז פערטריקענט געווארען. נישטא קיין זכר נאך איהר. צי שרעקט אזא ביישפיל נישט אפ ?

אין די היטלעריסטישע קאזארמעס

ווי אזוי עס לעבט און ארבייט די דייטשע שווארצע מאה

אין דער לעצטער צייט האבען זיך אנגעהויבען אלץ אפטער צו בעווייזען ידיעות אין די דייטשע בלעטער וועגען אבלאווען פון דער פאליציי אויף קאזארמעס פון די היטלער-לייט, וועגען איבונגען פון די נאציאנאל-סאציאליסטען אין זייערע קאזארמעס א. א. וו.

„פאסישע צייטונג" האט זיך דעריבער פעראינטערעסירט מיט דער ארגאניזאציע און ארדנונג, וואס הערשט אין די אנגערופענע קאזארמעס און אט ווי אזוי דאס בלאט שרייבט וועגען זיי:

ארום און ארום זענען אין בערלין פערהאן 108 היטלעריסטישע קאזארמעס. אין זיי וואוינען 2500 ארבייטסלאזע היטלעראווצעס. דער קאמיטעט וואס פערנעהמט זיך מיט די קאזארמעס בעשטעהט פון 4 פערזאן: ערנסט, היינע, בערגמאן און פרוי שרעדער. די מענער פערנעהמען זיך מיט די פינאנציעלע און ארגאניזאציאנעלע ענינים, די פרוי שרעדער מיט דער באלעבאטישקייט אויף אויסצוהאלטען די קאזארמעס, אויף עלעקטריק, גאז און אנדערע זאכען ווערען נאטירליך אויסגעגעבען גרויסע סומען.

יעדע קאזארמע איז אונטערגעווארפען א בעזונדערען שעף, וועלכער טיילט איין די ארבייט און היט אפ די דיסציפלין.

אינדערפריה בעקומט יעדע קאזארמע פון דער פרוי שרעדער פראדוקטען און מען טרעט צו צו קאכען מיטאג. א העלפט איינוואוינער פון דער קאזארמע געהען זיך פאנאנדער די צווייטע העלפט פיהרט אויס פערשידענע ארבייטען. אין משך פון טאג קומען אן פון פערשידענע עקען פון בערלין בעריכטען פון די היטלעראווצעס, וואס זענען דערצו בעשטימט, די בעריכטען זענען אונגעפעהר אזעלכע: „אהן ענדערונג. אין דעם און דעם לאקאל האט מען ענטדעקט זעקס פערדעכטיגע קאמוניסטען אין דריי פערזאן פון רייכסבאנער". מען האט זיי פערטריבען. אזא בעריכט בעדייט, אז עס איז פארגעקומען א צוזאמענשטויס.

צו מיטאג קומען זיך אלע צונויף אין דער קאזארמע. נאך מיטאג רוהט זיך דער עולם אפ און דאן לאזט מען זיך ווידער אין שטאט אריין. אין אוונט קומט מען זיך ווידער צונויף און נאך אוונדברויט ווערט מיט דעם עולם געלערנט. א געוועזענער אפיציר האלט לעקציעס וועגען גאסען-קאמפען, וועגען האנד-גראנאטען, וועגען דעם, ווי מען דארף זיך בעגעהן מיט א ביקס א.א.וו.

נאך דער לעקציע געהט זיך דער עולם פונאנדער, אבער א טייל ווערען בעשטימט אויף נאכט-פאטרולען, ווייל צוזאמענשטויסען און געשלעגען קומען פאר יעדער נאכט.

ביי די צוזאמענשטויסען און געשלעגען ווערען פיל היטלעראווצעס פערוואונדעט און בעשעדיגט, זיי האבען דעריבער איינגעאָרדענט אין בערלין עטליכע אייגענע שפיטאלען, וואוהין זיי שטעלען צו זייערע פערוואונדעטע איידער עס קומט אן פאליציי. איין אזעלכער שפיטאל געפינט זיך אין דער בערוואלדשטראסע. דארט זענען פערהאן 11 בעטלען. בראש פון דעם קליניק שטעהט ד"ר דעפנער און זיין פרוי, אויך א דאקטארין. די פערוואונדעטע ווערען בעדינט דורך צוויי סאניטארען און צוויי קראנקענשוועסטער.

קיין בעדייטענדע שטאט אהן א ראדיא-סטאציע

ריזיגער-אויסבוי פון ראדיא-וועזען אין רוסלאנד

דער סאוונארקאם פון סאוויעט-רוסלאנד האט ארויסגעגעבען א דעקרעט וועגען דער ענטוויקלונג פון ראדיא-וועזען אין לאנד. לויט דעם דאזיגען דעקרעט ווערט דער פאלקסקאמיסאר פאר פאסט און טעלעגראף בעאויפטראגט צו זארגען דערפאר, אז אין פערלויף פון די יאהרען 1931 און 1932 זאלען אין אלע מעהר אדער ווייניגער גרעסערע צענטערען פון ראטען-פערבאנד אויפגעבויט ווערען ראדיא-סטאציעס, בעזונדערס אין די ראנד-געביטען פון פערבאנד. א חוץ די שוין עקזיסטירענדיגע דארפען אויסגעבויט ווערען סטאציעס אין די פאלגענדע שטעט: קיעוו, מינסק, סווערדלאווסק יעקאטערינבורג) יאקוטסק, כאבאראווסק, פיעטרא-זאוואדסק, סמאלענסק, סימפעראפאל, ווערכניעאו-דינסק, אופא, וואראניעזש, וולאדיוואסטאק, אסכא-באד, מורמאנסק, וולאדיקאווקאז, קאראגאנד מאגני-טאגארסק (אוראל).

ספעציעל אויף צו ענטוויקלען די ראדיא-טעכניק דארף אין מאסקווע אויפגעבויט ווערען א ראדיא - הויז. א בעזונדערע אויפמערקזאמקייט לעגט דער דעקרעט אויפ'ן אויסבויען פון א נעץ קורצכוואליגע סטאציעס.

דער דעקרעט פעראָרדענט דעם העכסטען ראט פון פאלקסווירטשאפט צו ארגאניזירען די פראדוקציע פון מעכטיגע לאמפען. עס וועלען פאר דעם צוועק אויסגעבויט ווערען עטליכע גרויסע פאבריקען אויף אוראל.

א חוץ די דערמאנטע סטאציעס וועלען געבויט ווערען ספעציעלע סטאציעס פאר'ן געברויך פון קריגס-קאמיסאריאט, פאר ג. פ. או. און פאר קאמוניקאציע-וועזען.

די נויטווענדיגקייט פון אזא גראנדיעזען אויסבוי פון ראדיא-וועזען ווערט מאטיווירט דער מיט וואס ראדיא איז א „מעכטיג מיטעל ביים מאבילוזירען די מאסען ארום די פראגען פון סאציאליסטישען אויפבוי".

די פראפאגאנדע-אקציע צווישען דער יודישער בעפעלקערונג

צעהן טעג פון „אנטי - רעליגיעזען שטורם" אין סאוויעט-רוסלאנד

מאסקווע, (יט"א) דעם 1-טען סעפטעמבער האבען זיך אנגעהויבען די „צעהן שטורעם-טעג געגען די ימים נוראים".

דער „עמעס" ווידמעט דעם אנהויב פון דעם „אנגריף" א פולע זייט מיט ארטיקלען און שארפע קאריקאטורען, אונטער-קעפלעך, וואס זענען פערבונדען מיט דינים און מנהגים פון ראש-השנה און יום-כפור.

א בעזונדער ארטיקעל איז געווידמעט דער פראגע וועגען אריינציהען די שול-קינדער פון די יודישע שולען און די פיאנער'ען אין דער אנטי-רעליגיעזער קאמפאניע.

א רייה קארעספאנדענטע בעקלאגען זיך, אז די אגיטאציע האט א קנאפען ערפאלג, אזוי צ.ב. האבען זיך אין דער קאלאניע „איזלושיסטאיא" געפונען 25 עלטערע „קאלכאזניקעס" וואס האבען דערלאנגט אין סאוויעט א ביטע מען זאל זיי ערלויבען צו מאכען ראש השנה און יום-כפור א מנין. נאך אין א ישוב פון וואראשילאווער דארפס-ראט האבען זיך געפונען אזעלכע, וואס האבען געפאדערט מען זאל שבת נישט ארבייטען אין פעלד.

שטארקער איז די אנטי-רעליגיעזע קאמפאניע צווישען די יודישע איבערוואנדערער אין קרים, אין אלע יודישע קאלכאזען און קאמונעס ווערען צונויפגערופען אלגעמיינע אנטי-רעליגיעזע פערזאמלונגען און עס ווערען אויסגעטיילט אנטי-רעליגיעזע „שלאג-בריגאדעס". ביידע טעג ראש-השנה און יום כפור וועלען אומעטום ווידער דורכגעפיהרט ווערען פערזאמלונגען און אנטי-רעליגיעזע אווענדען.

וועגען גרויסע הכנות ווערט אויך געמעלדען פון לענינגראד, אדעס, קיעוו און אנד. שטעט.

איבער 200 יודישע פרייהייטס-קעמפער

אין לעטלאנד בעקומען ערד

ריגע, (יט"א) 235 יודישע פרייהייט-קעמפער האבען ביז איצט בעקומען ערד פון דער מלוכה פון דער אלגעמיינער צאהל זעקס הונדערט יודען. אזוי ווי די ערד-פערטיילונג הערט באלד אויף, רעכענט מען, אז נאר א העלפט יודישע פרייהייטס-קעמפער וועלען בעקומען ערד, די איבעריגע וועט מען אויסצאהלען א געוויסע סומע געלד.

Prywatne POGOTOWIE LEKARSKIE
ZIELONA 6.
Telefon 12-333
tel. 12-333
tel. 12-333
ערטשטע דרינגענדע ערצטליכע הילף אין אלע פלוצימדיגע פאראלען צו יעדער צייט טאג און ביינאכט ווי אויך אין אלע אקושעריש-גינעקאלאגישע פעלער.

א משומד פינאנסירט די אנטי-סעמיטישע בעוועגונג אין לעטלאנד

ריגע, (יט"א) די לעטלענדישע שווארצמאה'ניקעס האבען לעצטענס ענטוויקעלט א מורא'דיגע אנטיסעמיטישע העצע געגען די יודען. וועלכע זיי בעשולדיגען אין אלע שוועריגקייטען אין שייכות מיט'ן העשענדען קריזיס, די הויפט-אגיטאציע ווערט געפיהרט דורכ'ן ארגאן פון אזוי גער. נאציאנאלען בלאק „לאטוויס".

איצט ווערט מען געוואהר, אז דער הויפט-פינאנסירער פון דער צייטונג „לאטוויס" איז דער משומד יעקב מילמאן, אין דער יוגענד איז דער דערמאנטער מילמאן געווען א שוסטער, שפעטער האט ער זיך געשמדט, אנגעהויבען האנדלען מיט וואלד און היינט-צו-טאג צעהלט ער זיך צווישען די רייכסטע מענשען אין לעטלאנד.

ענטפער אויף די בעגרענצונגען,

וואס די פאלעסטינער רעגירונג האט איצט איינגעפיהרט געגען דער יוד. איינוואנדערונג

נישטא דארט איצט קיין געבורט-קאנטראל. און אפילו נישט קיין צוויי-קינדער-סיסטעם. — יודישע מאדערנע מוטערס האלטען פאר זייער אויפגאבע צו האבען פון פיר ביז זעקס קינדער. — די יודישע בעפעלקערונג פון פאלעסטינא מוז זיך פערגרעסערען אויף דרייסיג טויזענד נפשות א יאהר זאגען זיי. — ווי אזוי פוילען קען אמאל בעקומען דעם פאלעסטינא-מאנדאט

מען קינדעלט איצט אין פאלעסטינע אויף וואס די וועלט שטעהט. מען קינדעלט און מען האלט עס פאר א נאציאנאלער פליכט.

די ענגלישע רעגירונג האט פערבאטען א ברייטע יודישע איינוואנדערונג קיין פאלעסטינע, דארף מען די דאזיגע איינוואנדערונג פערגרעסערן דורך פון אינעווייניג. די ענגלישע רעגירונג האט אפגעשטעלט די יודישע עליה פון אנדערע לענדער, דארף מען דורכפיהרען אן'אינעווייניגסטע עליה.

„עליה פנימית", — די אינעווייניגסטע עליה, — אזוי רופט מען איצט די פראפאגאנדע צו האבען מעהר קינדער. די דאזיגע פראפאגאנדע ווערט געפיהרט ווי אויף שפאס, איהרע רעזולטאטען זיינען אבער גאנץ ערנסטע. נישטא קיין איין יודישער פאטער, וואס זאל צוליב ריין נאציאנאלע אורזאכען נישט וועלען איצט פערגרעסערען זיין פאמיליע. נישטא קיין איין יודישע מוטער, וואס זאל נישט האלטען פאר איהר פליכט צו האבען וואס מעהר קינדער.

ווען מען רעדט אין פאלעסטינע פון האבען מעהר קינדער, מיינט עס נישט צו האבען א קינד אדער צוויי. די צוויי קינדער-סיסטעם עקזיסטירט איצט נישט אין פאלעסטינע. יודישע טעכטער האבען זיך איצט אינגאנצען אפגעזאגט פון דער דאזיגער סיסטעם. א דורכשניטליכע יודישע מאכטער רעדט וועגען האבען פון פיר ביז זעקס קינדער. דריי קינדער איז איצט דא דער מינימום, וואס מען טרעפט אין א יונגער יודישער פאמיליע.

די פראגע וועגען אויפהאדעווען די קינדער, — די ריין-עקאנאמישע פראגע — איז איצט אין פאלעסטינע אוועקגעשטעלט געווא'ען אויפ'ן סאמע לעצטען פלאץ. זאלען נאר זיין קינדער, און זיי וועלען שוין ווי עס איז זיך אויפהאדעווען. דער עיקר, — וואס מעהר קינדער.

די טענדענץ צו האבען וואס מעהר קינדער, — וועגען דעם זעהען קיין מיינונגס-פערשידענהייטען איצט אין פאלעסטינע נישטא.

איהר געהט ארויס א שבת פארנאכט איבער יפו-גאס אין ירושלים. ווען קינד און קייט זעגען אויפ'ן שפאציר, זעהט איהר די קינדער-וועגעלעך אין די צעהנדליגער, מוטערס, יונגע, נישט-לאנג פערהייראטע, שפאצירען שטאלץ מיט זייערע קינדער אין די וועגעלעך און רעדען וועגען „תוצרת הארץ", — וועגען דער „היימישער פראדוקציע". וועגען דער פראדוקציע צו וועלכער זיי האבען בייגעשטייערט, און צו וועלכער זיי קלייבען זיך נאך ביישטייערן און ביישטייערען.

אזוי אין ירושלים, אזוי אין תל-אביב, אזוי אין חיפה. אזוי אין טבריה, און אזוי איבער גאנץ פאלעסטינע. קינדער-האבען איז איצט געווארען

(א בריף פון פאלעסטינע)

אנ'אמביציע ביי יעדער יודישער מוטער אין פאלעסטינע. דער פאטריאטישער געפיהל, וואס אין פאלעסטינע איז ער אזוי שטארק ענטוויקעלט צווישען די יודישע פרויען, — ער דריקט זיך איצט אויס צום בולט'סטען אין דעם פערגרעסערטען געבורט, וואס די יודען האבען דא פאר די לעצטע צוויי יאהר געגעבען דעם ישוב, — דער פערגרעסערטער געבורט, וואס איז דא געווארען כמעט ווי א מאדע, כמעט ווי אנאציאנאלער שטייער, וואס יעדע מוטער צאהלט פרייוויליג און מיט פרייד...

זאגט צו מיר איינע פון די פאלעסטינער יודישע מוטערס:

— ביי אייך אין די אויגען קוקט דאך אונזער „עליה פנימית" אויס ווי א שפאס, זאלט איהר וויסען, אז עס איז נישטא וואס דערפון צו שפאטען. דער פערגרעסערטער יודישער געבורט איז א זעהר וויכטיגער ענין איצט, ווען די ענגלישע רעגירונג וויל דורכאויס נישט ערלויבען קיין נייע יודען קיין פאלעסטינע.

זי זעצט זיך אוועק געמיטלעך און ענטוויקעלט פאר מיר דעם פאלגענדען חשבון:

— פון די הונדערט טויזענט יודען, וואס האבען איינגעוואנדערט אין פאלעסטינע פאר די לעצטע יאהרען, זענען זעכציג פראצענט יונגוואַרג, אכציג פראצענט יוגענד, וואס מעהרט זיך און קאן זיך מעהרען. פון די דאזיגע אכציג פראצענט, אויב יעדער פארעל זאל געבען אפילו נאר איין קינד א יאהר, וועט זיך די יודישע בעפעלקערונג אין פאלעסטינע פערגרעסערען אמווינציגסטען אויף דרייסיג טויזענד נפשות יעדען יאהר. דרייסיג טויזענד נייע מענשען א יאהר, און נאך דערצו געבוירענע אין פאלעסטינע, דארף מען ווען א בעסערע עליה?

די „איינוואנדערונג פון אינעווייניג" — יודען אין פאלעסטינא האבען זיך איצט גענומען צו איהר ערנסט און שטארק. יודע ן אין פאלעסטינע האבען אבער איצט — פון דער צווייטער זייט — זיך אויך גענומען אויפגעבען זייער פאלעסטינע בירגערשאפט, אדער זי אינגאנצען נישט אננעהמען.

מען קאמפיינעוועט שוין איצט נישט אין פאלעסטינע צווישען די יודען, אז זיי זאלען ווערען וואס מעהר פאלעסטינער בירגער. דעם לאזונג: „יוד, ווער א בירגער!" — מען הערט איהם שוין איצט מעהר נישט אין פאלעסטינע. דער דאזיגער לאזונג וואס די ציוניסטישע ארגאניזאציע האט פאר די לעצטע יאהרען אזוי העפטיג געפרעדיגט צווישען די יודען אין פאלעסטינע — איצט איז זיין צייט שוין פאראיבער.

יודען אין פאלעסטינע האבען זיך ארומגעקוקט אז עס איז גאר נישט אזא גליק צו זיין א בירגער פון פאלעסטינע אין די איצטיגע שווערע יאהרען פון אויסגעשפראכענער אנטי-יודישער דיסקרימינאציע, זיי האבען זיך ארומגעקוקט, אז די פאלעסטינער רעגירונג בעהאנדעלט פיל בעסער א יודען, וואס איז נישט קיין פאלעסטינער בירגער, ווי איינעם, וואס האט דוקא ארויסגענומען זיינע בירגער פאפירען אין ירושלים.

ארומגעקוקט זיך אויף דער דאזיגער סיטואציע האבען יודען אויפגעהערט זיך צו איילען דא צ ווערען בירגער. — נישט בלויז איילען זיי זיך נישט, נאר דער גרעסטער טייל פון זיי זענען ענטשלאסען צו בלייבען ביי זייער אמאליגער בירגערשאפט, און צו בעלאנגען צו די לענדער, פון וועלכע זיי האבען אויסגעוואנדערט.

פערציג טויזענד פוילישע בירגער זענען איצט פערהאן אין פאלעסטינע, איז קיין וואונדער נישט, אז אונטער די איצטיגע אומשטענדען אין ארץ ישראל לוינט זיך בעסער פאר א פוילישען יודען אנצוהאלטען זיין פוילישע בירגערשאפט און זי נישט אויסטוישען אויף א פאלעסטינער.

דער פוילישער קאנסול אין פאלעסטינע, — זיין מאכט איז איצט נישט קיין קליינע. ער פיהלט זיך ד אשטארקער פון וועלכען עס איז קאנסול פון אנדערע לענדער. שטארקער אפילו, ווי פון דעם אמעריקאנער קאנסול. פערציג טויזענד פוילישע בירגער אין פאלעסטינע איז נישט קיין קלייניגקייט. דאס איז די גרעסטע נאציאנאלע מינדערהייט אין פאלעסטינע לויט בירגערשאפט-אנגעהעריגקייט. מיט אזא מינדערהייט, וואס איז די ערשטע אין לאנד, איז פוילען בערעכטיגט מעהר ווי ענגלאנד צו האבען דעם מאנדאט איבער פאלעסטינע.

די פאלעסטינער רעגירונג בעמיהט זיך דערפאר צו געהן זעהר און זעהר מילד מיט איינעם, וואס איז א פוילישער בירגער. זי ווייסט, אז איינע פון די אמביציעס פון דער פוילישער רעגירונג איז צו קריגען ווען עס איז פון דער פעלקער-ליגע דעם פאלעסטינער מאנדאט. זי ווייסט עס און איז אויף דער וואך נישט צו געבען דער פוילישער רעגירונג קיין שום געלעגענהייטען פארצוברענגען פאר דער פעלקער-ליגע קלאגען, וואס זאלען אפשפיגלען די איצטיגע אמת'ע סיטואציע אין פאלעסטינע.

ביי אזא פארזיכטיגען צוגאנג פון דער פאלעסטינער רעגירונג צו פוילישע בירגער, וואס איז דער וואונדער, וואס די יודען אין פאלעסטינע — מעהרסטענטייל איינגעוואנדערטע פון פוילען, — ווילען בעסער פערבלייבען בירגער פון פוילען, איידער אננעהמען די בירגערשאפט פון פאלעסטינע? איבערהויפט נאך, ווען דער פוילישער קאנסול אין פאלעסטינע איז טאקע באמת אויף דער וואך פון זיינע היגע יודישע בירגער?

ג. סמאליאר.

שייטלען

מיט פאריזער שרינדען

ווי אויך פערטיגע שייטלען

ווערען ערשטקלאסיג און רעיעל אויסגעארבייט

צו ביליגע פרייזען

ביי קערש, סקווערא 15

לינקע אפיציז, 1-שטער שטאק.

צו דער סעסיע פון פעלקער-בונד-ראט אין גענף

פון רעכטס: רומענישער באטשאפטער טיטולעסקי, אונגארישער פערטרעטער אפאני, (ביידע זענען קאנדידאטען אויף פרעזידענט פון פלענים פון פעלקער-בונד), שפאנישער אויסערן-מיניסטער לערו, קאנדידאט אלס פארזיצער פון דער ראט-פערזאמלונג.

א קרבן פון שפיאנאזש

סענסאציאנעל קרימינעלישער ראמאן

(34

סטאר'ס בליק איז אריבער אויף דער צווייטער גרופע, וואס איז בעשטאנען פון א מאן און צוויי פרויען.

דער מאן איז געווען דער פראפעסאר קאשיאלא.

זיינע לאנגע גרויע האהר האבען געפלאטערט אין דער לופטען, און ד' אויגען זיינע האבען אומרוהיג נאכגעפאלגט דעם בעליבטען שילער זיינעם.

איינע פון די פרויען איז געווען די אלטע דזשוליא, אבער די צווייטע.. זי האט סטאר נישט בעקענט.

ווער איז זי עס?

ווען זי האט א קעהר געטון איהר קאפ אין דער זייט פון סטאר'ן, האט דער זשורנאליסט שיער א געשריי געטון פאר איבעראשונג.

נאך קיינמאל אין זיין לעבען האט ער נישט געזעהען אזא פולקומענע שיינקייט.

דאס מיידעל, וואס האט אויסגעזעהען אויף א יאהר זיבעצעהן, איז זיכער געווען אן'איטאליענערין.

דאס שווארצע קלייד האט, ווי ארומגעקלעבט איהר קערפער, און פון דעם הוט האט זיך ארונטערגעלאזט א טרויער-וואואל.

דאס פנים איהרס האט אבער געלויכטען מיט יוגענד און לעבענס-פרייד,

איהר גאנץ וועזען איז געווען איבערפולט פון א מין מאדנער פייערליכקייט: דער קאפ פערוואָרפען אויף הינטען, דאס מויל האלב אפען און די גרויסע הערליכע אויגען איהרע האבען געקוקט אויף באריס מעליקאוו'ן, מיט הייסער ליידענשאפט.

זי האט, דאכט זיך, נישט פערשטאנען וואו זי בעפינט זיך.

דאס פאמעליכע פייערליכע אויפזינגען פון דער לוויה-תפילה האט אפגעקלונגען אין דער לופט און געצוואונגען דאס מיידעל אויפצוציטערען.

זי האט א קוק געטון אויפ'ן אפענעם קבר און דער בליק איהרער איז געווארען שטרענג און הארט.

פלוצים איז איהר פנים בלאס געווארען און מיט בייזען אומגעדולד האט זי א טופע געטון מיט'ן פוס.

סטאר האט מיט פערוואונדערונג א קוק געטון אויף דער גרופע רוסען.

— וואס איז געשעהען? — האט ער שטיל א פרעג געטון ביי זיין בעגלייטער.

— וואס'איז, איהר האט נישט געזעהען? טווינינג האט אוועקגעלייגט אויפ'ן קבר א גרויסען קראנץ, און אט יענער טונקעל-אויגיגער יונגערמאן האט איהם אראפגעווארפען און ארויפגעלייגט אויף זיין ארט א בינטעל רויטע ליליען. מ'האט איהם אפגעשלעפט צוריק... איהר זעהט, ער חלשט... א מאדנע מעשה! ווער איז ער?

דערווייל האט טאמסאן, — דער איינציגער דא, וואס איז געווען גלייכגילטיג — רוהיג אויפגעהויבען דעם ארונטערגעפאלענעם קראנץ ארויפגעלעגט איהם צוריק אויפ'ן קבר צוזאמען מיט די רויטע ליליען, און אנגעוויזען די גרעבער מיט א וואונק זיי זאלען פערשיטען דעם קבר.

סטאר האט ווידער געכאפט א בליק אויפ'ן מיידעל.

זי איז געשטאנען אין א רוהיגער פאזע און זיך צוגעהערט צו די בעגלייטונגס-ווערטער פונ'ם פאפ.

ארייקוקענדיג זיך אין איהר, האט סטאר בעשלאסען, אז ער האט א טעות געהאט.

אבער ניין — איין הענדשקע דעם מיידעלס איז געווען צוריסען אויף דער העלפט.!

ער האט שוין דוקא נישט געהאט קיין טעות: דאס מיידעל איז געווען פערליבט אין באריס מעליקאוו און האט געהאסט די טויטע מיט א טידישער שנאה, וואס האט זיך נישט געוואלט איינשטילען אפילו פאר'ן אנגעזיכט פונ'ם קבר.

שוין-זשע זאל עס בעווייזען אז ער, סטאר, האט אנגעטראפען אויף א נייעם שפור?..

ווער איז זי?... וואס האט זי פערבונדען מיט קאטשיאלא'ן און מיט מעליקאוו'ן?

די בעגרעבעניש—צערעמאניע האט זיך געענדיגט.

קאטשיאלא איז צוגעלאפען צו באריס'ן מיט זיינע פריינד און דאס אומבעקאנטע מיידעל איז געבליבען מיט דזשוליא'ן.

סטאר האט געוואלט צוגיין צו זיי, אבער איהם האט אפגעשטעלט דער אדוואקאט. טווינינג, וועלכער האט עפעס גערעדט מיט טאמסאנען.

— מיסטער סטאר, אין אייער פערזאן ווענד איך זיך צו די פארשטייער פון דער פרעסע, און אין נאמען פון דעם סער ראבערט ראלסאן בעט איך אייך, דערמאנט נישט אין די צייטונגס-בעריכטען וועגען דעם טרויעריגען אינצידענט, פו וועלכען איהר זענט געווען עדות. איך רעד דא וועגען די רויטע ליליען... דאס ברייטע פובליקום איז נישט מחויב וועגען דעם צו וויסען און דעם סער ראבערט קאן עס פערשאפען גרויס עגמת נפש... קאן איך אויף אייך רעכענען?

די זשורנאליסטען האבען צוגעזאגט צו פערשווייגען דעם שטילען סקאנדאל און זענען איילינג אוועק פונ'ם בית עולם.

ביים טויער האט טאמסאן אנגעיאגט סטאר'ן און האט איהם א ווייל פערהאלטען:

— ענטשולדיגט, סער, איך וואלט געוואלט, אז איהר זאלט מיר ווידמען א פאר מינוט צייט. איך ווייס, אז איהר איילט זיך זעהר, נאר אפשר וועט איהר דערלויבען פארצולייגען אייך איינעם פון דעם סער ראבערטס אויטאמאבילען ,און צו בעגלייטען אייך? איך וועל אייך צושטעלען, וואוהין איהר וועט נאר בעפעהלען.

סטאר האט מיט פערגעניגען מסכים געווען, און פערנומען א פלאץ אין א גרויסען בעקוועמען אויטא, לע'ם דעם קאמערדינער.

— איך האף, סער, איהר וועט מיר מוחל זיין מיין דרייסטקייט ,— האט טאמסאן אנגעפאנגען: — איך האב געוואלט רעדען מיט אייך נעכטען נאך, ווען איהר זענט געווען ביים סער ראבערט, אבער דאס איז געווען אונמעגליך.

סטאר האט שווייגענדיג א שאקעל געטון מיט'ן קאפ ,נישט וויסענדיג, וואס טאמסאן פערלאנגט פון איהם.

צו זיין גרויס פערוואונדערונג האט דער סער ראבערט נעכטען געפאדערט, אז דער קאמערדינער זאל בלייבען אין צימער, בעת זייער שמועס, און עטליכע מאל, ענטפערענדיג סטאר'ן, האט ער געקוקט אויפ'ן אלטען דינער, ווי פרעגענדיג ביי איהם אן'עצה.

— כ'מיין עס צו פרעגען אייך וועגען דעם מיסטער קארלין ,סער... איך פערשטיי נישט, פארוואס פאליציי האט איהם ארעסטירט. ער איז אזא וואוילער ארענטליכער יונגערמאן! ער איז נישט מעהר שולדיג אינ'ם טויט פון דער מילעדי, ווי דער סער ראבערט גופא...

— איך בין אין דעם זיכער, טאמסאן, אבער צי ווייסט איהר, וואס ער האט געטון אין יענעם פריה-מארגען?

— איך ווייס נאר דאס וואס עס ווייסען אלע אנדערע. איך בין אבער איבעראשט דערפון, וואס גראד איהם איז מען חושד אין אזא גרויזאמען פערברעכען. בעזונדערס ארט עס מיר, וואס אין דעם איז איינגעגלויבט דער סער ראבערט, איך האב גע-פרובט מיט איהם רעדען וועגען דעם, ווייל איך בין דאך ביי איהם שוין א סך מיט יאהרען, נאר ער איז איך כעס געווען אויף מיר ,און נישט געוואלט הערען, וואס איך זאג... ער זאגט, אז מיסטער קארלין האט נאכגעשפיאנירט די מילעדי, און זי דערהרגעט, כדי אפצונעהמען די פאפירען. דאסזעלבע האט ער אויך געזאגט דער פאליציי.

(פארזעצונג קומט)

האנדווערקעריי און האנדעל

אויף דער וואך

רעארגאניזאציע פון די האנדווערקער-צענטראלעס

די יודישע צענטראלע האנדווערקער-ארגאניזאציעס לעבען איבער אנ'אינערליכען ארגאניזאציאנעלען קריזיס.

די ביזאיצטיגע קאנסטיטוציעס פון די צענטראלעס זיינען געווען אזעלכע, אז די צענטראלע איז געווען די אנפיהרערשאפט פון די האנדווערקער-פעראיינען פון פערשידענע פאכען. די צענטראלע האט געהאט די אויפגאבע צו פערטרעטען די האנדווערקער אין אלע פראגען וואס זענען אנגעגאנגען דעם כלל האנדווערקער: הן קולטורעלע, פראפעסיאנעלע אדער ארגאניזאציאנעלע.

אזוי האט דער לאדזער צענטראלער האנדווערקער-פארבאנד, פאלודניאווא 4 געהאט אנגעשלאסען ביי זיך 32 פאך-סעקציעס, דאסזעלבע די האנדווערקער-צענטראלע אויף פאמארסקא 15 און די צענטראלע אויף וואלטשאנסקא גאס.

איצט האט זיך די לאגע אינגאנצען געענדערט, נאכדעם ווי ס'איז פערעפענטליכט געווארען דאס צעכען-געזעץ און עס איז איינגעפיהרט געווארען אין לעבען, איז פאר די יודישע האנדווערקער געשטאנען די נויטווענדיקייט צו פערוואנדלען זייערע האנדווערקער-פעראיינען אין צעכען, לויט די עקזיסטירענדע פארשריפטען, אלע פאכען, א חוץ איינבינדער, האבען שוין זייערע צעכען און ממילא איז דאס פאך וואס האט געגרינדעט א צעך געווארען אויס סעקציע ביי דער צענטראלע.

ווייל מ'דארף נישט מיינען, אז פאקטיש האט זיך גארנישט געענדערט, צי דאס הייסט האנדווערקער פעראיין אדער האנדווערקער-צעך. אין דער הינזיכט האט זיך זעהר פיל געענדערט, ווייל דאס צעכען-געזעץ זעהט נישט פאר קיין פאראייניגונג פון צעכען אין איין צענטראלע, אזוי אז יודישע קענען צו די האנדווערקער צענטראלעס נישט געהערען איצט קיין שום צעכען און די צענטראלעס פערלירען אזויארום זייער חשיבות.

פאר די יודישע האנדווערקער וועט בכלל די אונמעגליכקייט פון צענטראליזאציע זיין א שטערונג צו זייער ענטוויקלונג.

יעדער צעך דארף פיהרען רעגולערע אלגעמיינע ביכער און עווידענץ-ביכער, אזוי אז דער סעקרעטאריאט מוז גוט ארבייטען. ביי אונזערע בעדינגונגען זענען דאס אלץ קאסטבארע און שווער-דורכפיהרבארע זאכען.

אנ'עווענטועלע צענטראלע וואלט פיל געקענט העלפען אין דער הינזיכט, דעריבער איז די אויפגאבע פון די יודישע האנדווערקער צו געפינען א יורידישע מעגליכקייט פון צענטראליזירען די יודישע האנדווערקער. זאל דאס זיין אין פארם פון אזא מין צענטראלען סעקרעטאריאט פאר אלע צעכען, זאלען דאס זיין אין פארם פון שאפען א קולטורעלע ארגאניזאציע, צו וועלכער ס'זאלען געהערען די יודישע האנדווערקער אינדיווידועל, נישט אלס צעכען.

שוין א גאנץ אנדער זאך איז די פערשטענדיגונג פון יודישע האנדווערקער פון אלע ריכטונגען, אלע פרובען אין דער הינזיכט וואס זענען געמאכט געווארען אין לאדז האבען זיך ביז איצט נישט איינגעגעבען. און אויף איצט איז נישט פאראויסגעזעהן קיין מעגליכקייטען פון אזא פערשטענדיגונג, פשוט דערפאר, ווייל יעדער מין אקטיוויטעט ביי יודישע האנדווערקער איז עפּעס ווי פערלוירען געגאנגען. קיין שום אינטערעס פאר אייגענע פראגען, קיין שום פערשטענדיגונג פאר ארגאניזאציע. די יודישע האנדווערקער-צעכען אלעס דארפען זיך אויפוועקען פון שלאף, דארפען געפינען אנ'אויסוועג ווי אזוי די יודישע האנדווערקער זאלען צענטראליזירט ווערען, טראץ די שוועריגקייטען וועלכע זענען געשאפען געווארען דורכ'ן צעכען-געזעץ. וועגען דעם דארפען געדענקען די אנפיהרער פון די יודישע האנדווערקער. י. ד.

עקספארט פון לאדזער האנדווערקער-אויסארבייטונגען

קאנפעקציע, קאפעלושען, הענדשקעס און פלייש-קאנסערווען

די לאדזער האנדווערקער-קאמער האט זיך איצט אנגעהויבען צו אינטערעסירען מיט דער פראגע פון עקספארט פון ארטיקלען וואס ווערען אויסגעארבייט דורך די היגע האנדווערקער.

די אינערליכע קאנסומציע איז געפאלען ביז צו א מינימום, די האנדווערקער זענען רואינירט און מוזען ליקווידירען זייערע ווארשטאטען, אויב עס זאל נישט געפונען ווערען קיין אויסוועג און געפונען אפזאץ-מערק פאר די אויסגעארבייטע סחורות.

די לאדזער האנדווערקער-קאמער האט נישט אונטערגענומען אין דער הינזיכט קיין איגענע איניציאטיוו ווייל האט זיך פערקוקט אויף אנדערע האנדווערקער-קאמערען (למשל ווילנא), וועלכע אינטערעסירען זיך שוין לאנג מיט דעם ענין עקספארט און האבען שוין פיל אויפגעטון.

די לאדזער האנדווערקער-קאמער האט ערשט איצט אויסגעוועהלט א ספעציעלע קאמיסיע וועלכע דארף זיך דערמיט פערנעהמען.

די ארטיקלען פון לאדזער האנדווערקער, וועלכע וואלטען עווענטועל געקענט עקספארטירט ווערען זענען: קאנפעקציע, פלייש-קאנסערווען, הענדשקעס און קאפעלושען. אייגענטליך ווערען די דאזיגע ארטיקלען שוין איצט עקספארטירט, אבער נאר דורך גרויסע פאבריקס-אונטערנעהמונגען און די האנדווערקער געניסען גארנישט דערפון.

קאנפעקציע ווערט עקספארטירט אין די ענגלישע און פראנצויזישע קאלאניעס, פלייש-קאנסערווען קיין פראנקרייך, בעלגיען, הענדשקעס אין די סקאנדינאווישע לענדער און אויפ'ן באלקאן, קאפעלושען קיין גריכענלאנד, אויפ'ן גאנצען באלקאן און אויך אין אנדערע לענדער, ס'זענען אויך פערהאן מעגליכקייטען פון עקספארט קיין סאוויעט-רוסלאנד.

די עקספארט-קאמיסיע ביי דער האנדווערקער-קאמער וויל אנהויבען סיסטעמאטיש אויף דעם געביט צו ארבייטען און ס'איז פערהאן די זיכערקייט אז ס'וועט זיך איינגעבען צו דערהאלטען דורכ'ן עקספארט עטליכע הונדערט ווארשטאטען אין לאדז וואס האלטען ביים אונטערגעהן.

די קאמיסיע האט אנגעהויבען דערפון וואס זי האט זיך געשטעלט אין פערבינדונג דירעקט מיט די לענדער, וואוהין די דערמאהנטע ארטיקלען דארפען עקספארטירט ווערען, כדי פון דארט צו בעקומען גענויע ידיעות וועגען אלע בעדינגונגען ביים עקספארטירען. דאס זענען בלויז שריפטליכע קאנטאקטען, כדי צו האבען א גענויען סטאטיסטישען און פאקטישען מאטעריאל.

די איינציגע דעלעגאציע וואס איז ביז איצט געפאהרען אין דער אנגעלעגענהייט איז געווען צום „סאוופאל-טארג" אין ווארשא. וואו ס'איז אפגעהאלטען געווארען א לאנגע קאנפערענץ וועגען עקספארטירען לאדזער האנדווערקער-אויסארבייטונגען קיין סאוויעט-רוסלאנד.

נאכ'ן אנזאמלען דעם גענויען שריפטליכען מאטעריאל, וועלען ארויסגעשיקט ווערען דעלעגאציעס אין אלע לענדער וואו די האנדווערקער-ארטיקלען דארפען עווענטועל עקספארטירט ווערען, כדי אנצוקניפען א פערזענליכען קאנטאקט מיט די אימפארטערען.

די עקספארט-קאמיסיע ביי דער לאדזער האנדווערקער-קאמער שטעהט אויך אין א שטענדיגען קאנטאקט מיט'ן מלוכהשען עקספארט-אינסטיטוט.

א גאנץ אנדערע און זעהר וויכטיגע פראגע איז ווי אזוי ס'זאלען ארגאניזירט ווערען דער עקספארט פון לאדז ביי אנ'עווענטועלער מעגליכקייט. ס'זענען פערהאן פערשידענע פראיעקטען וועגען דעם: דער ערשטער איז דער, אז די האנדווערקער-קאמער זאל גרינדען ביי זיך א צענטראלען זאמעלפונקט וואוהין די האנדווערקער זאלען ברענגען זייערע אויסגעארבייטע ארטיקלען פאר'ן עקספארט און נאכ'ן דערהאלטען די דעקונג זאל עס דער צענטראלער זאמעל-פונקט פונאנדערטיילען.

דער צווייטער פראיעקט איז, אז ס'זאלען געשאפען ווערען גרויסע פעראייניגטע ווארשטאטען, וואו ס'זאלען ארבייטען פאר'ן עקספארט צעהנדליגער האנדווערקער צוזאמען. כדי זיך איינצושפארען אדמיניסטראציע, ארבייטס-מכשירים, און אזוי ווייטער.

יעדענפאלס האט די לאדזער האנדווערקער-קאמער אנגעהויבען א זעהר וויכטיגע ארבייט, אין ווילנע, למשל, זענען געראטעוועט געווארען הונדערטער האנדווערקער-פאמיליעס דורך דעם וואס עס איז געשאפען געווארען די מעגליכקייט פאר עקספארט פון הענדשקעס.

לאדז האט פיל גרעסערע עקספארט-מעגליכקייטען און די ארבייט פון דער עקספארט-קאמיסיע דארף זיין אינטענסיוו און ענערגיש.

יודישע האנדווערקעריי אין אמאליגען פוילען

2.

די יודען האבען פאר יעדען פאל געוואלט לעבען. נישט געוואלט רעזיגנירן פון זייערע רעכט אויף עקזיסטענץ און נישט געהאלטען די זיי בעגרענעצענדיגע פריווילעגיען. אין אזא פאל פלעגט דער קעניג אדער זיינע בעאמטע זיין דער פוסק אחרון אין דער פראגע. נישט תמיד איז לייכט אנגעקומען צו פסקענען, ווער פון די צדדים איז גערעכט, בפרט, אז ביידע צדדים פלעגען נישט זשאלעווען קיין געלט אויף אונטערצוקויפען ווער מ'דארף, פון דעם נעמען זיך אזעלכע קוריאזען, אז איינע און די זעלבע שטאט האט צוויי סתירותדיגע פריווילעגיען, ארויסגעגעבען דורך איינעם און דעם זעלבען קעניג. דאס וואס דער קעניג פערווערט די יודען אין דער פריווילעגיע פאר די קריסטליכע מייסטערס, דערלויבט ער די יודען אין א ספעציעלער, יודישער פריווילעגיע.

דער יודישער בעל-מלאכה בעמיט זיך מיט אלע מיטלען צו האלטען זיך אויף דער אויבערפלאך. ער בעמיט זיך זיין קריסטליכען קאנקורענט צו דערלאנגען אין פרט פון קוואליטעט פון זיינע אויסארבייטונגען. דאס איז פאר'ן יוד א גאנץ שווערער ענין. ביי די קריסטליכע מייסטערס האט בעי עקזיסטירט ספעציעלע עקזאמענס, דער קריסטליכער געזעל האט בעמוזט אפריכטען זיינע וואנדער-יאהרען, לערנען זיך די מלאכה ביי פרעמדע און ממילא דערגרייכען א הויכע מדרגה, איבריגענס טאר מען נישט פערגעסען, אז דער קריסטליכער האנטווערקער-עלעמענט איז שטענדיג אין קאנטאקט מיט אויסלאנד, פון וועלכען ס'פלעגען בסדר צוקומען פרישע געניטע ארבייטס-כוחות. די אלע וועגען זענען אבער געווען פערשפארט פאר'ן יוד. דער יוד האט געהאט איין אויסוועג: אויסלערנען זיך די מלאכה ביי דעם קריסטליכען מייסטער, בפרט ביי צווייגען, וועלכע זענען נישט געווען פערשפרייט ביי יודען, אבער היות על-פי געזעץ איז דאס נישט געווען פערווערט, פלעגט דער יוד זיך דינגען בסוד א קריסטליכען אויסגעלערנטען געזעל, זיך ביי איהם אויסלערנען די מלאכה און דערנאך שוין אליין פיהרען דעם ווארשטאט. די צעכען האבען שארף געקעמפט געגען א קריסטליכען געזעלן, וואס האט אפגעטון אזא מעשה, ס'האבען איהם געדראהט די הארבסטע שטראפען, ווי תפיסה, אויסשליס פון צעך, אדער אפילו טויט-שטראף.

וועגען אזא פאל לייענען מיר אין א בערימט אנטיסעמיטיש בוך, מיט א גלות'דיגען קעפעל: „דער שפיגעל פון דער פוילישער קרוין א.א.וו." בעקאנט אונטערן קעפעל "Zwierciadło" א געוויסער קראקאווער יוד, מיט'ן נאמען שלמה, האט צוגערעדט א קריסטליכען שמוקלער-געזעל מיט'ן נאמען יאן שוואב, ער האט איהם אויסבעהאלטען ביי זיך אין שטוב און אנגעטון איהם א יודישען מלבוש. דער אנטיסעמיטישער מחבר שרייבט: „דער יאזינער פעררעטער האט א לענגערע צייט ביי איהם געארבייט און האט איהם געוויזען אלע קונצען." דערפאר האט מען איהם (דאס געריכט) געזאלט „אפשניידען דעם האלז אדער א האנט, אבער די ברידערלעך פון הייליגען פראנציסק האבען איהם אויסגעבעטען".

דער אויבען-געבראכטער ביישפיל און אנדערע ביישפילען, וועלכע דער מחבר פון „שפיגל" ברענגט, בעווייזען בולט וועגען דעם גרויסען מסירות-נפש, וואס די יודען האבען ארויסגעוויזען, כדי ארויסצובעקומען די פערבארגענע סודות פון נייע, פאר זיי אומבעקאנטע פאכען.

אינ'ם 17-טען יאהר-הונדערט פערגרעסערט זיך דער עקאנאמישער מצב פון פוילען, בעזונדערס טרויעריג איז דער מצב פון די שטעט, וועלכע פאלען אונטער דער שווערער לאסט פון שטייערן, פון קאנקורענץ מיט אויסלענדישע סחורות און בכלל אונטער דער איינזייטיגער, עגאיסטישער פאליטיק, וועלכע ס'פירט די פריצישע, פוילישע מלוכה. דעריבער ווערט אויך די קאנקורענץ צווישען די יודישע בעלי-מלאכות און קריסטליכע אלץ שארפער.

אין אזא שווערע מאמענט קומען די יודישע בעלי מלאכות צו דער איבערצייגונג, אז ס'איז נויטיג דער ארגאניזאציע פון קריסטליכע צעכען ענטקעגענשטעלען אנ'אייגענע, נישט ווייניגער פעסטע ארגאניזאציע, וואס זאל זיין ביכולת אפצושלאגען די אטאקע פון די קריסטליכע צעכן. דער יודישער האנטווערקער זעהט איין, אז דאס אפטרופסות פון דעם קהל קומט איהם גארנישט צונוץ. ער קומט צו דער איבערצייגונג, אז דער קהל, וואס בעשטייט שוין דעמאלס פון דער טרויעריג בערימטער קהלשער קליקע פון עטליכע נגידישע משפחות וועט נישט זיין אימשטאנד צו פערטיידיגען זיינע אינטערעסען לגבי דעם קריסטליכען האנדווערקער אדער מוז בעשאפען אנ'אייגענע בעל-מלאכהשע ארגאניזאציע, דעם יודישען צעך.

דר. ע. רינגעלבלום

די לאגע פון די פערשידענע אינדוסטריען אין פוילען

וואס זאגען ציפערן וועגען קריזיס אין פוילען און אין אנדערע לענדער?

מ'רעדט בסדר און אומעטום פון דעם שווערען ווירטשאפטליכען וועלט-קריזיס.

וואס איז אין פוילען? אין פוילען זענען דא א מיליאן פערערגיסטרירטע און נישט פערערגיסטרירטע ארבייטסלאזע. די ארבייטסלאזע זענען צוליב דעם לאנגען קריזיס אויסגעמאטערט געווארען, די ארימקייט אין פוילען לאזט זיך פיהלען ביי דער גאנצער בעפעלקערונג, וועלכע איז געצווינגען געווארען צו די לעצטע אפשפארונגען. ווי ווייט די אפשפארונגען דערגעהען, איז גענוג אנצוגעבען פאלגענדע ציפערן: אין משך פון די ערשטע חדשים ד. י. איז דער קויהלען-פערברויך געפאלען אויף 3 און א פערטעל פראצ. אייזען — אויף 40 פראצ. צעמענט — 38 פראצ. נאפט. — 7 מיט 1/7 פראצ. צוקער — 50 פראצ. טאבאק 10 פראצ. זאלץ — 4 מיט 1/6 פראצ. זאפאלקעס — 34 מיט 1/5 פראצ. אויך שפריט איז געפאלען. שטארק געפאלען איז די פראקווענץ אויף קאנפעקציע, טעקסטיל-סחורה, טריקאטאזשען, זייד, שיך, קאפעלושען, גאלאנטעריע און אנד. די אלע דערמאנטע ארטיקלען קאנסומירען זיך איצט מיט אנ'ערך 50 פראצ. ווייניגער ווי פאר'ן קריזיס.

דער שווערער אומברחמנות'דיגער קריזיס, וועלכער האט זיך אריינגעגנב'עט אין אלע קרייזען און קלאסען פון דער בעפעלקערונג, האט אויך נישט אדורכגעלאזען די פ.ק.א. און אלע אנדערע קאמונאלע קאסעס און באנקען. אין משך פון די חדשים יולי און אויגוסט איז בלויז פון דער פ.ק.א. ארויסגעצויגען געווארען 19 מיליאן זל. פון די קאמונאלע קאסעס — 18 מיליאן זל. אויפ'ן 1 יוני ד. י. זענען די אפשפארונגס-„וקלאדען" אין דער פ.ק.א. און אין אנדערע קאמונאלע קאסעס געפאלען ביז 867 מיליאן זל. אויפ'ן 1 אויגוסט, וועלען די „וקלאדען" זעלבסטפערשטענדליך נאך מעהר פאלען און דאס צוליב די פענסיע-רעדוקציעס פון די מלוכה בעאמטע און פון די גייסטיגע ארבייטער, וועלכע זענען איצט געצווינגען ארויסצונעמען זייערע אפגעשפארטע גראשענס פון די בענק. ביז איצט האבען מיר אין פוילען העכער 35 טויזענד רעגיסטרירטע גייסטיגע ארבייטער, און וויפיל זענען דא נישט פערערגיסטרירטע? דער קריזיס שטארקט זיך פון טאג צו טאג און וואס ווייטער נעמט ער אן אלץ א דראהענדיגען כאראקטער. די צאהל ארבייטסלאזע פערגרעסערט זיך בסדר. באנקראטען, פראטעסטען, אופאדלאשטש'ן, נאדזארען און ליקווידאציעס פון אלטע גרעסערע און פון יאהרען-לאנג איינגעווארצעלטע פירמעס ווערען אפגעשווענקט פון דער אויבער-פלאך.

איצט איז די שרעק נאך א שווערערע, צוליב דעם דערנעהנטערען זיך פון ווינטער, ווען אין אלע לענדער און אויך ביי אונז אין פוילען, ווערט די צאהל ארבייטסלאזע א גרעסערע און די מיטלען צו קעמפען געגען די ארבייטסלאזיגקייט לאזען זיך אויס אזוי, אז די פערספעקטיוען זענען ווייט נישט קיין היימליכע.

אמת איז, אז אומעטום איז איצט די לאגע נישט פרייליך, אבער דאס איז פאר אונז א קנאפע טרייסט. ס'איז אבער כדאי זיך צו בעקענען מיט דעם קריזיס אין פוילען אין פערגלייך צום קריזיס אין אנדערע לענדער, הויפטזעכליך צו די גרויסע אינדוסטריע-ריזען: די פעראייניגטע שטאטען און דייטשלאנד

דעם ענטפער דערויף געבען ווידער ציפערן, וועלכע אילוסטרירען, ווי ווייט ס'איז געפאלען די אינדוסטריע-פראדוקציע אין אנדערע לענדער. פון די ציפערן דערוויסען מיר זיך, אז אין דייטשלאנד איז די פראדוקציע געפאלען אויף 32 פראצענט. אין פוילען אויך אויף 32 פראצ. אין קאנאדע — 30 פראצ. פעראייניגטע שטאטען — 29 פראצ. ענגלאנד — 26 פראצ. פינלאנד — 23 פראצ. שווייץ — 21 פראצ. און אין פראנקרייך איז די פראדוקציע געפאלען אויף 9 פראצ. אמשטארקסטען איז, אלזא, די אינדוסטריע-פראדוקציע געפאלען אין דייטשלאנד און אין פוילען. אמווייניגסטען אין פראנקרייך. דערפאר איז צו זעהען, אז אין דעם קליינעם אינדוסטריעלען פוילען, איז די אינדוסטריע-פראדוקציע געפאלען אין דעם זעלבען פראצענט זאץ, ווי אין דעם גרויסען אינדוסטריעלען דייטשלאנד, דערביי דארף מען נישט פערגעסען, אז אין פוילען לעבען נאר 25 פראצ. פון דער בעפעלקערונג פון אינדוסטריע און מסחר. 10 פראצ. פון דער בעפעלקערונג לעבען פון פערשידענע פאכען, און 65 פראצ. פויערים, אין דער צייט, וואס אין דייטשלאנד איז גראד דער היפוך. דערפאר איז אלזא צו דרינגען, אז הגם דער פראצענט זאץ פון דער געפאלענער אינדוסטריע-פראדוקציע פון פוילען גלייכט זיך אויס מיט דייטשלאנד, איז דאס פאלען פון דער פראדוקציע אין פוילען פערהעלטניסמעסיג א פיל גרעסערע ווי אין דייטשלאנד. ס'איז דערום קלאר, אז דער ווירטשאפטליכער קריזיס אין פוילען איז שטארקער ווי אין דייטשלאנד.

אסקאר בערמאן

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

דינסטאג
8
כו
אלול תרצ"א

סעפטעמבער

זון-אויפגאנג 4.49
זון-אונטערגאנג 6.16

רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1913

עס האט זיך אנגעהויבען די מיליטער-רעגיסטראציע פון מענער, וואס זענען געבוירען געווארען אין 1913

די רעגיסטראציע פיהרט אדורך די מיליטער-ביורא פון מאגיסטראט אויף זאוואדזקא 11, טעגליך פון 8 ביז 3 א זייגער.

עס דארפען זיך שטעלען:

היינט, דינסטאג, 8 סעפטעמבער,

די וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 3 קאמיסאריאט מיט די אותיות

A B C D

די וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 8 קאמיסאריאט מיט די אותיות:

H Ch I J K L Ł M

מארגען, מיטוואך, ד. 9 סעפטעמבער.

די וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 3-טען קאמיסאריאט, מיט די אותיות:

E F G

און די, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 8 קאמיסאריאט מיט די אותיות:

N O P R S Sz.

רעדוקציע פון ארבייטס-טעג

ביי „שייבלער און גראהמאן", און ביי „אלארט רוסא און קאמפ"

(א.) מחמת דער איבערפראדוקציע און מאנגעל אין קאנסומציע, איז די וואך פערקלענערט געווארען די צאהל פון די ארבייטס טעג:

ביי „שייבלער און גראהמאן" — פון 5–6, טעג אויף 3 טעג, און ביי דער פירמע „אלארט רוסא און קאמפ". — פון 6 טעג אויף 5 און 4 טעג

די לעצטע פירמע האט לעת עתה געארבייט אהן איבעררייס די פולע ארבייטס-וואך, און אפילו איבער'שעה'ן.

שטרייק פון ליכט-ארבייטער

די ליכט-ארבייטער האבען ארויסגעשטעלט א פאדערונג פון 30 פראצענט הוספה. די נעכטיגע אונטערהאנדלונגען מיט די ארבייטס געבער האבען נישט דערפיהרט צו קיין אויסגלייך און די ארבייטער האבען נעכטען פערשטרייקט.

מיט'ן שטרייק פיהרט אן דער כעמישער ארבייטער-פעראיין בערעק יאסעלעוויטש 16.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

היינט ביינאכט דיזשורירען: ה. דאנצער (זגערזשער 57) וו. גראשקאווסקי (11 ליסטאפאד 15) ס. גארפיין (פילסודסקיעגא 45) ס. בארטאשעווסקי (פיעטריקאווער 164), רעמבעלינסקי (אנדזשעיא 28), א. שימאנסקי (פשענדזעלניאנא 75).

אוועקגעפאלען פאר הונגער

(2) דער 15-יאהריגער מאריאן יאגעלא איז א זוהן פון אנ'ארימען לאנדווירט פון א דארף הינטער פעטריקאוו.

אזוי-ווי אין דערהיים איז ביי איהם נישט געווען, וואס צו עסען, האט זיך דאס יונגעל אוועקגעלאזט ציפוס קיין לאדז זוכען ארבייט.

נעכטען האט איהם פאגאטאוויע אונטערגעהויבען אויף פיעטריקאווער גאס אנ'אויסגעשעפטען, א פערהלשטען פאר הונגער און אפגעפיהרט אין דער שטאטישער זביארניע.

ערב דעם פאבאר פון 1911

ווער איז מחויב זיך צוצושטעלען צו דער רעגיסטראציע?

(א) דער לאדזער מאגיסטראט טרעט איצט צו צום צונויפשטעלען ענטשפרעכענדע רשימות (ליסטעס) פון פאבאראווצעס, אויפ'ן יסוד פון וועלכע עס וועט שפעטער אדורכגעפיהרט ווערען די איבערזיכט און דער פאבאר.

די רעגיסטראציע וועט פארקומען פון דעם 1 אקטאבער ביז'ן 16 נאוועמבער ה. י. איינשליסליך, לויט'ן פעסטגעשטעלטען פראגראם אינ'ם מיליטער-ביורא פונ'ם מאגיסטראט אויף זאוואדזקע 11, טעגליך פון 8 אינדערפריה ביז 3 מיטאג.

צושטעלען זיך צו דער רעגיסטראציע דארפען זיך מענער, געבוירענע אין 1911, ווי אויך פון יאהרגאנג 1908 און עלטערע, וועלכע זענען נאך לעת עתה אינערגיץ נישט רעגיסטרירט געווארען און נישט פערשריבען געווארען אין די פאבאר-ליסטעס.

די רעגיסטראציע איז מתחייב:

1) די וואס וואוינען שטענדיג אין לאדז, אהן אונטערשיד פון ארט-אנגעהעריגקייט און געבורט.

2) די וואס וואוינען צייטווייליג אין לאדז, בעת דער רעגיסטראציע, און וואס האבען נישט קיין שטענדיג וואוין-ארט אין פוילען.

3) די, וואס וואוינען צייטווייליג אין לאדז, בעת דער רעגיסטראציע, און קאנען נישט, צוליב וואסערע נישט-איז סיבות אריבערשיקען אויף זייער שטענדיג וואוין-ארט א שריפטליכע אנמעלדונג צו דער רשימה.

איטליכער, וואס מעלדעט זיך צו דער רעגיסטראציע, מוז זיין געמאלדען אין לאדז, האבען א פערזענליכען דאקומענט, אדער א געבורטס-מעטריקע, עווענטועל אנ'אויסצוג פון די בעפעלקערונגס-ביכער, אנ'אינדעטיפיקאציע-בעשטעטיגונג פון דער פערזאן מיט א פאטאגראפיע, א בעשטעטיגונג וועגען רעגיסטראציע, ווי אויך ש לצ-און-פאך-דאקומענטען.

צו דער רעגיסטראציע מוזען זיך אויך צושטעלען פערזאנען, וואס האבען נישט קיין בעשטימטע מלוכה אנגעהעריגקייט.

דער גענויער פלאן פון מעלדען זיך צו דער רעגיסטראציע זעהט פאר, אז פונ'ם —

1 אקטאבער מעלדען זיך פונ'ם שטח פון 1 קאמיסאריאט פערזאנען מיט די אנפאנגס-אותיות

A B C D E

און פון 7 קאמיסאריאט —

A B C

2 אקטאבער, 1 קאמיסאריאט —

F G H Ch I J

און 7 קאמיסאריאט —

D E F

3 אקטאבער, 1 קאמיסאריאט —

K L Ł M

און 7 קאמיסאריאט —

G H Ch

5 אקטאבער, 1 קאמיסאריאט —

N O P R

און 7 קאמיסאריאט —

I J K

6 אקטאבער, 1 קאמיסאריאט —

S Sz T U

און 7 קאמיסאריאט —

L Ł M N

7 אקטאבער, 1 קאמיסאריאט —

W Z Ż

און 7 קאמיסאריאט —

O P R

8 אקטאבער, 2 קאמיסאריאט —

A B C D E F G H Ch I J

און 7 קאמיסאריאט —

S Sz T

9 אקטאבער, 2 קאמיסאריאט —

K L Ł M N O P

און 7 קאמיסאריאט —

U W Z Ż

10 אקטאבער, 2 קאמיסאריאט —

R S Sz T U W Z Ż

און 8 קאמיסאריאט —

A B C D E F

12 אקטאבער, 3 קאמיסאריאט —

A B

און 8 קאמיסאריאט —

G H Ch I J

13 אקטאבער, 3 קאמיסאריאט —

C D E

און 8 קאמיסאריאט —

K L Ł M

14 אקטאבער, 3 קאמיסאריאט —

F G

און 8 קאמיסאריאט —

N O P R

15 אקטאבער, 3 קאמיסאריאט —

H Ch I

און 8 קאמיסאריאט —

S Sz T U

16 אקטאבער, 3 קאמיסאריאט —

J K

און 8 קאמיסאריאט —

W Z Ż

17 אקטאבער, 3 קאמיסאריאט —

L Ł M

און 9 קאמיסאריאט —

A B C D E F

19 אקטאבער, 3 קאמיסאריאט —

N O

און 9 קאמיסאריאט —

G H Ch I J K L

20 אקטאבער, 3 קאמיסאריאט —

P R

און 9 קאמיסאריאט —

Ł M N O P R

21 אקטאבער, 3 קאמיסאריאט —

S Sz

און 9 קאמיסאריאט —

S Sz T U W Z Ż

22 אקטאבער, 3 קאמיסאריאט —

T U W

און 10 קאמיסאריאט —

A B C D E F

23 אקטאבער, 3 קאמיסאריאט —

Z Ź

און 10 קאמיסאריאט —

G H Ch I J K

24 אקטאבער, 4 קאמיסאריאט —

A B C D E

און 10 קאמיסאריאט —

L Ł M N O P

26 אקטאבער, 4 קאמיסאריאט —

F G H Ch

און 10 קאמיסאריאט —

R S Sz T U W Z Ź

27 אקטאבער, 4 קאמיסאריאט —

I J K

און 11 קאמיסאריאט —

A B C D E F

28. אקטאבער, 4 קאמיסאריאט —

L Ł M N

און 11 קאמיסאריאט —

G H Ch I J K

29 אקטאבער, 4 קאמיסאריאט —

O P R

און 11 קאמיסאריאט —

L Ł M N O

30 אקטאבער, 4 קאמיסאריאט —

S Sz T

און 11 קאמיסאריאט —

P R S Sz

31 אקטאבער, 4 קאמיסאריאט —

U W Z Ż

און 11 קאמיסאריאט —

T U W Z Ż

2 נאוועמבער, 5 קאמיסאריאט —

A B

און 12 קאמיסאריאט —

A B C D E F G H Ch I J

3 נאוועמבער, 5 קאמיסאריאט —

C D E

און 12 קאמיסאריאט —

K L Ł M N O P

4 נאוועמבער, 5 קאמיסאריאט —

F G

און 12 קאמיסאריאט —

R S Sz T U W Z Ż

5 נאוועמבער, 5 קאמיסאריאט —

H Ch I

און 13 קאמיסאריאט —

A B C D E F

6 נאוועמבער, 5 קאמיסאריאט —

J K

און 13 קאמיסאריאט —

G H Ch I J K

7 נאוועמבער, 5 קאמיסאריאט —

L Ł M

און 13 קאמיסאריאט —

L Ł M N O

9 נאוועמבער, 5 קאמיסאריאט —

N O

און 13 קאמיסאריאט —

P R S Sz

10 נאוועמבער, 5 קאמיסאריאט —

P R

און 13 קאמיסאריאט —

T U W Z Ż

11 נאוועמבער, 5 קאמיסאריאט —

Ś Sz

און 14 קאמיסאריאט —

A B C D E F

12 נאוועמבער, 5 קאמיסאריאט —

T U W

און 14 קאמיסאריאט —

G H Ch I J K

13 נאוועמבער, 5 קאמיסאריאט —

Z Ź

און 14 קאמיסאריאט —

L Ł M N O P

14 נאוועמבער, 6 קאמיסאריאט —

A B C D E F G H Ch I J K L

און 14 קאמיסאריאט —

R S Sz T U

16 נאוועמבער, 6 קאמיסאריאט —

Ł M N O P R S Sz T U W Z Ź

און 14 קאמיסא יאט —

W Z Ź

די דאזיגע פאבאראווצעס דארפען זיך מעלדען אהן ספעציעלע אויפפאדערונגען, וועלכע וועלען נישט פונאנדערגעשיקט ווערען אין די בעשטימטע טערמינען.

די, וואס וועלען נישט דערפילען די פליכט, וועלען בעשטראפט ווערען מיט 500 זל., אדער מיט 6 וואכען טורמע, אדער גאר מיט ביידע שטראפען צוזאמען.

מעבעל-פאבריק פון
L. Salomonowicz
Łódź, Piłsudskiego 66,
tel. 134-25
עמפפעהלט זיינע בעקאנטע
לוקסוס-מעבעל
אין גרויסען אויסוואהל
נייעסטע פאסאנען
פון פערש. עדעל האלץ.
בעמערקונג:
פון 1-טען אויגוסט ה. י.
זענען די פרייזען בעדייטענד רעדוצירט.

Dr. MED. H. LUBICZ
ספ. פאר הויט, וועגעריש און געשלעכטס-קראנק.
צענעלניאנא 7 (פריהער 43), טעל. 142-13
עמפפאנג-שעה'ן 8–10, 12–2, און 5–8, זונטאג און יו"ט 9–1, פאר דאמען בעזונדערער ווארטע-זאל

לאמפען
אין א גרויסען אויסוואהל
מאדערנסטע סטיל-ארטען
צו רעדוצירטע פרייזען
עמפפעהלט די בעקאנטע
לאמפען-פאבריק
SZ. P. SZMALEWICZ
Południowa 8, telefon. 164-39
פיהרט אויס בעשטעלונגען לויט אנגעגעבענע צייכנונגען.

כאַלופּניקעס וועלען פערזיכערט ווערען אין דער קר.-קאַסע

די דעציזיע פון'ם קראַנקען-קאַסע-דירעקטאָר

כידוע, האָט מען פון האַנדוועקער-פעראיין, וואָלטשאַנסקאַ 19 עטליכע מאָל אינטערווענירט וועגען פערזיכערען די כאַלופּניקעס אין דער קראַנקען-קאַסע, און די פראַגע איז ביז איצט נישט געווען ערלעדיגט.

די סיבה דערפון איז געווען, וואָס אַ טייל העכערע קראַנקען-קאַסע בעאַמטע האָבען געהאַלטען אַז אַ כאַלופּניק וואָס אַרבייט פאַר מעהר אונטערנעהמער דאַרף נישט זיין פערזיכערט.

איצט איז דערהאַלטען געוואָרען אַ מיגדליכע דעציזיע פון דירעקטאָר פון דער קראַנקען-קאַסע, אַז פערדרופענדיג זיך אויפ'ן אַרטיקעל 55 פון קראַנקען-קאַסע געזעץ דאַרפען אַלע כאַלופּניקעס זיין פערזיכערט ביי די אונטערנעהמער, אָהן אונטערשיד פון דער צאָהל, און בעזיצען נאָר איין ביכעל.

דאַגעגען די אַרבייטער, וואָס זענען בעשעפטיגט ביי די דאָזיגע כאַלופּניקעס, דאַרפען זיין פערזיכערט אויפ'ן חשבון פון כאַלופּניק.

וואָס שייך די כאַלופּניקעס וועלכע אַרבייטען נאָר פאַר 1 אונטערנעהמער — דאַרפען זיי צוזאַמען מיט זייערע אַרבייטער זיין פערזיכערט ביי דעם דאָזיגען אונטערנעהמער.

וויכטיגער אורטייל פון העכסטען געריכט

בעת עס קומט פאָר אַ סכסוך וועגען הויך פון דירה-געלד, טאָר מען דעם לאָקאַטאָר נישט עקסמיטירען

(2) דאָ האַנדעלט זיך וועגען אַ פּרינציפּיעלער פראַגע:

קאַזשימיעזש ליפּינסקי, אַ הויז-בעזיצער אויף באַלוט האָט אַנגעקלאָגט זיין לאָקאַטאָר שייע קראַטאָשינסקי אַז ער צאָהלט נישט קיין דירה-געלד און ער האָט דעריבער געבעטען וועגען אַן'עקסמיסיע. דאָס שטאָטישע געריכט האָט די אַנקלאַגע אָפּגעוואָרפען, מחמת קראַטאָשינסקי האָט דערוויזען, אַז ער האָט דאָס דירה-געלד געשיקט דורך דער פּאָסט און ליפּינסקי האָט דאָס דירה-געלד נישט געוואָלט צונעהמען.

אין דער אַפּעלאַציע-אינסטאַנץ האָט ליפּינסקי אָנגעוויזען, אַז קראַטאָשינסקי האָט געשיקט אַ קנאַפּע סומע דירה-געלד. האָט דאָס קרייז-געריכט בטל געמאַכט דעם פּסק פון שטאָטישען געריכט, און צוגעמשפּט אַן'עקסמיסיע.

קראַטאָשינסקי האָט דאַן אָפּגעגעבען אַ קאַסאַציע, און דאָס העכסטע געריכט האָט דורכ'ן אורטייל, נומער 1645|31 געפּסקענט אַז אין פאַלען ווען עס איז פאַרהאַן אַ קאָנפליקט מכוח דער הויך פון'ם דירה-געלד קענען די געלדער, וואָס ווערען איינגעצאָהלט דורכ'ן לאָקאַטאָר בעהאַנדעלט ווערען אַלס אַ-קאָנטאָ'ס (זאַליטשקי), ביז דער ענין הויך פון דעם דירה-געלד וועט פעסטגעשטעלט ווערען דורכ'ן געריכט, אָדער דורכ'ן שידס-געריכט.

אויב דער לאָקאַטאָר צאָהלט די דאָזיגע „זאַליטשקעס" און ווייזט נישט אַרויס קיין בייזען ווילען איז נישטאָ קיין יסוד פאַר'ן עקסמיטירען איהם פון דער דירה, אַלס אַזאַ, וואָס מיידט אויס צו בעצאָהלען.

אַ געהיימנישפולע טראַגעדיע

אַפּטייקער מאַכט זיך אַ שטאַרקע מאָרפיום-איינשפריצונג ביי זיין געליבטער

(2) דער 33-יאָהריגער לאָדזער אַפּטייק-פּראָווידאָר יאַן סמאָלינסקי איז מיט 3 חדשים צוריק געווען אַמטליך אין טאָמאַשאָוו-מאַזאָוויעצקי.

דאָרט האָט ער זיך בעקענט מיט דער 22-יעהריגער לעאָקאַדיאַ קאָזלאָווסקאַ.

משמעות, אַז זיי זענען ביידע נישט קיין מיאוסקייטען, האָבען זיי זיך איינאַנדער צוגעטראָפען, און פאַרליבט.

פלעגט די קאָזלאָווסקאַ אָפט קומען קיין לאָדז און זיך זעהען מיט איהר געליבטען.

קומען פלעגט זי אונטער אַן'אויסרייד — זי האָט אַ שוועסטער אין לאָדז אויף קאַנטנאַ 10, — און דאָרט פלעגען זיי זיך טאַקע צוזאַמענטרעפען.

נעכטען איז אָבער געשעהען עפּעס אַ מכשול, וואָס איז דערווייל נישט אויפגעקלערט געוואָרען.

בעת די „ראַנדקע" וואָס איז פאָרגעקומען אין דער שוועסטער'ס וואוינונג, האָט סמאָלינסקי זיך געמאַכט אַ שטאַרקע איינשפּריצונג פון מאָרפיום און איז געבליבען ליגען אַ פערחלשטער.

פאַגאַטאָוויטש האָט איהם אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל, און וועגען דעם פאָרפאַל האָט מען מודיע געווען סמאָלינסקיס... ווייב.

אַזוי-ווי די קאָזלאָווסקאַ זאָגט זיך אָפּ צו געבען אויפקלערונגען און סמאָלינסקי איז נאָך נישט געקומען צו זיך, — ווייסט מען נישט, וואָס עס איז געווען די סיבה פון זעלבסטמאָרד-פּרוּב.

אַ פּאָליטישער פּראָצעס

(2 נעכטען זיינען געמשפּט געוואָרען דורכ'ן היגען קרייז-געריכט די בעשולדיגטע אין פיהרע א קאָמוניסטישע טעטיגקייט: סטאַניסלאַוו יאַנטשיק (27 יאָהר אַלט), אַרטור בעקער (32 יאָהר), יוזעפאַ העבריך (34 יאָהר), פראַנצישעק מיכאַלסקי (31 יאָהר), ראָמאַן יאַנטשיק (29 יאָהר) און אינזשעניער פרידעריק שפּיצער (28 יאָהר).

אויפ'ן פּראָצעס זענען פאָרגעפיהרט געוואָרען עטליכע צעהנדליג עדות פון פּעטריקאַווער, פּאָלין, אין נעהיים-אַנגעטען טשעשיי, סאָסנאָוויעץ און ביאַלסק.

דער אורטייל איז פאָלגענדער: ראָמאַן יאַנטשיק — 4 יאָהר שווערע טורמע, אינזש שפּיצער — דאָס זעלבע; יוזעפאַ העבריך — 3 יאָהר אויסבעסערונגס-הויז; אַרטור בעקער און סטאַניסלאַוו יאַנטשיק — צו 15 חדשים טורמע, און פראַנצישעק מיכאַלסקי — בעפרייט.

יודיש טעאַטער אין „פילהאַרמאָניע"

דירעקציע: ד. צעלמייסטער און א. בעזמאַ.

היינט, דינסטאָג, 9 אָוונט לעצטע פאָרשטעלונג און עהרען-אָוונט פון דער גרויסער קינסטלערין

געניאַ שליטאַ

עס ווערט געשפּילט

„פרוי און געלד"

מעלאָדראַמע אין 3 אַקטען.

אכטונג! זונטאָג, מוצאי ראש השנה אָוונד

גרויסער טריאומף-קאָנצערט

זמרה זעליגפעלד און מ. קיפּניס

דאָס וועט זיין איינער פון די שענסטע קאָנצערטען, וואָס לאָדז האָט ווען געזעהען.

אַ שיסעריי אויפ'ן שאָסיי

און וואָס דערפון איז לסוף אַרויסגעקומען

(2) געווען איז עס דעם 10 מאַי:

דער 30-יעהריגער הוגאָן שולק האָט זיך דאַן צוזאַמענגעטראָפען אויפ'ן זגערזשער שאָסיי מיט זיין געוועזענעם בעלעבאָס יאַן רינדזעלעווסקי.

זיי האָבען ביידע אַרויסגעכאַפּט רעוואָלווערען און געשאָסען איינער אין דעם צווייטען.

רינדזעלעווסקי איז פערוואונדעט געוואָרען און שולק'ן האָט עס נישט געשאַדט.

ער איז נאָר אַרעסטירט געוואָרען און רינדזעלעווסקין האָט מען געמאַכט אַן'אָפּעראַציע און ער איז געזונד געוואָרען.

נעכטען איז פאָרגעקומען אין קרייז-געריכט דער פּראָצעס פון שולק'ן.

ער האָט געטענהט אַז זיין געוועזענער בעלעבאָס האָט געקומט געלד דעם פאָטער זיינעם, און אַז דער פאָטער האָט געמאָהנט זיין חוב, האָט רינדזעלעווסקי צו איהם אַרויסגעכאַפּט אַ רעוואָלווער. דאָס און נאָך אַ פערזענליכע בעליידיגונג האָט געבראַכט צו דער שיסעריי.

רינדזעלעווסקי האָט אַלס עדות, געטענה'ט, אַז די סיבה איז געווען משפּחה-אַנגעלעגענהייטען, מחמת שולק האָט געהאַט ברעה חתונה צו האָבען מיט זיין שוועגערין און ווערען זיין שותף..

דאָס געריכט האָט פערמשפּט שולק'ן אויף 2 יאָהר אויסבעסערונגס-הויז.

גוט מאָרגען!

עולם-הבא-סעזאָן

נישט געזאָרגט, יודען! נעהמט אייך נישט אייבער פון דעם קריזיס, נעהמט אייך נישט צום האַרצען דעם טויטען ווינטער-סעזאָן. דאַגה'ט נישט וועגען פּרנסה. ס'קומט אָן אַ צייט, ווען אַלע לאָדזער יודען קאָנען ב"ה האָבען פּרנסה בריווח — ס'קומט אָן דער עולם-הבא-סעזאָן.

מאַנופאַקטור-יסטען, וואַרפט אַרויס די איינגעבאַפּטעלירטע וועליורען און אָפּגעשאָסענע אולסטער'ס, און שאַפט אייך איין אַביסעל ציצות, טליתים, מחזורים, שופרות, קאַפּלען, שטעק-לאַטשען און אַנדערע „סעזאָן-אַרטיקלען".

נאָך ראש-השנה, בעזאָרגט אייך מיט יום-כפּור אַרטיקלען ווי: ווייסע העהנער מיט רויטע קאַמען, חלב'נע צוויי-מעטערדיגע ליכט, האַרצשטאַרק פאַר ווייבלעך, וואָס פאַסטען „תעניתים". פאַסקעס צו שלאָגען מלקות אַ. אַנד.

נאָך יום-כפּור געהט אַ סדרה: פלאָקענס אויף סוכות, אתרוגים, לולבים, ערבות, הדסים, „צוגעשניטענע סוכות „נאַ פּראָקאַט". דערנאָך געהט הושענות, שמחת-תורה-פעהנער א.אַז. וו.

אַ חוץ דעם מאַכט זיך אַ בית-החיים-סעזאָן. ווען ווייבער פון לעבעדיגע מענער ווערען אויף אַכט טעג „ווייסטע אלמנות". ווען מ'באַרגט זיך „אומגליקליכע יתומים". ווען געזונדע בחורים מיט צוויי פיס, ווערען „צייטווייליגע קאַליקעס" מיט איין פיס, מיט איין האַנד, יודען, וואָס זעהען אויף גייער'ס מאַרק ווי שפּעט ס'איז אויפ'ן שטאָט-זייגער ווערען אויף אַ פּאָר טעג „בלינד".

איצט, ווי זענען די אַלע אל מלא רחמים-מאַכער'ס און קברים-רייסער'ס?

הקיצור, ס'געהט צו אַ גוטע צייט — צו אַ „לעבעדיגען" עולם-הבא-סעזאָן...

אב-נעק.

ר. איזראעל

(109

ליבע און טויט

סענסאַציאָנ. עראָטישער ראָמאַן פון לאָדזער לעבען

קאַפּיטעל 30

נירענבערג פאַלט..

אין רעסטאָראַן פון די „רופיאַנעס" (פּרויען-הענדלער) איז געזעסען נחום פערטיילער מיט עטליכע זיינע לייט און האָבען צווישען זיך הויך דיסקוטירט.

— איך זאָג אייך, ער איז איינגאַנצען משוגע געוואָרען, האָט נחום געזאָגט, ער ווייסט שוין גאָר נישט וואָס ס'טוט זיך מיט איהם.

— דער דאָקטאָר האָט מיר געזאָגט, האָט איינער פון די מיטזיצענדע געהיימנישפול געשעפּטשעט, אַז ער וועט שוין לאַנג נישט אָנטרייבען, ס'איז שוין צייט „וולאַדעק'ן" צו געבען עמעריטור. מיט איהם קען מען שוין גאָרנישט אויפטון.

די רופיאַנער האָבען אַרומגערעדט די ענדערונג ,וואָס איז אַריינגעטרעטען אין נירענבערג'ס צושטאַנד, איינ'ם געשפּרעך, האָט זיך געפיהלט אַז „וולאַדעק" פערלירט דעם גאַנצען אַנזעהן, אַז ער פערלירט זיינע אָנהענגער און ס'גרייט זיך אַ בונט בעגען איהם.

— איהר האָט געדאַרפט זעהען, האָט נחום פערטיילער ווייטער דערצעהלט, ווי ער האָט בעקומען קרעמפע זאָון ווי אַזוי ער האָט בכלל אויסגעזעהען, מיט איהם איז שוין גאָרנישט וואָס אויפצוטון.

אין דעם אויגענבליק זענען אין רעסטאָראַן אַריינגעקומען צוויי ציגיינער, איינער אַן'עלטערער מיט פעך-שוואַרצע האָר און אַ שוואַרצע באָרד, מיט אַ לולקע אין מויל, דער צווייטער אַ יונגערער, די הענד אין טאַש מיט אַ פייען בליק, זיי זענען אַריין אין רעסטאָראַן אויף אַזאַ אופן, ווי זיי וואָלטען געגעבען אָנצוהערען, אַז אַזעלכע מליבות זענען פאַר זיי קיין נייעס נישט, און אַז זיי געפינען זיך דאָ זעהר גוט.

אַלע, וועלכע האָבען זיך געפונען אין רעסטאָראַן, האָבען אויסגעדרעהט די קעפּ, כדי זיך צוצוקוקען צו די ציגיינער וועלכע זענען אַדורכגעגאַנגען דעם לאַנגען זאַל זיך אַרומגעקוקט פון אַלע זייטען, אַזוי ווי זיי וואָלטען געזוכט אַן'אָרט וואו זיך אַוועקצוזעצען.

— נחום, פאַר דיר אַ געשעפט, די ציגיינער האָבען זיכער געבערענגט נקבות און זיי זוכען זיי „אָפּצושטעקען", האָט געזאָגט איינער פון נחומס חברים.

— וויס זיי דער טייוועל! זיי האַנדלען מיט אייגענע ווייבער און טעכטער, דאָס האַרץ טוט אַזש וועה, האָט נחום געענטפערט.

— פון ווען אָן ביזטו דאָס געוואָרען אַזאַ צדיק, נחומ'ל פערטיילער, זעה בעסער פונוואַנען דו האָסט פּרנסה, אויב ס'איז פאַרהאַן צו מאַכען אַ געשעפט פערפּאַס נישט די געלעגענהייט און אַרבייט. די פּילאַזאָפיע ווערסטו אויף אַן'אַנדער'ש מאָל איבערלאָזען.

די צוויי ציגיינער האָבען זיך דערווייל אַוועקגעזעצט ביי אַ לעדיגען טישעל און בעשטעלט עפּעס צו טרינקען זיי האָבען זיך בייגיריג אַרומגעקוקט אין אַלע זייטען, אַזוי ווי זיי וואָלטען געזוכט אימיצען, וועמען מען קען אָנפערטרויען אַ סוד.

נחום האָט זיך פויל אויפגעהויבען פון טיש, אַדורכשפּאַצירט צוויי מאָל דורך דעם אָרט, וואו די ציגיינער זענען געזעסען און איינגעקוקט זיך צו זיי אין פּנים.

— וואָס טוען עפּעס דאָ אין בונאָס-איירעס צייגיינער, האָט נחום גלאַט אַזוי געפרעגט, נאָר כדי צו פערפיהרען אַ געשפּרעך.

— מיר פערשטעהען נישט קיין שפּאַניש, האָט דער עלטערער ציגיינער קוים צונויפגעשטעלט די ווערטער.

— וועלכע שפּראַך רעדט איהר?

— ענגליש, איז געווען דער ענטפער.

נחום איז באַלד איבערגעגאַנגען אין געשפּרעך אויף ענגליש, וואָס ער האָט גוט געקענט.

— איהר האָט עפּעס צו פערהאַנדלען? איז נחום גלייך צוגעטרעטען צום געשעפט.

דאָ האָט ער דאָך פאַר קיינעם נישט מורא געהאַט. קיינער האָט איהם דאָ גאָרנישט געקענט טון. ער האָט וועגען זיין האַנדעל געקענט פריי און פראַנק רעדען, נישט ריזיקירענדיג מיט גאָרנישט..

— מיר האָבען עפּעס צו פערהאַנדלען, האָט דער עלטערער גערעדט, בעת דער יונגערער האָט געטרונקען אַ געטראַנק וואָס הייסט „אַראַנזשאַ". מיר האָבען עפּעס צו פערקויפען אָבער איך וואָלט געוואָלט מאַכען אַ געשעפט מיט דעמזעלבען יודען, מיט וועלכען איך האָב געהאַנדעלט מיט צוויי יאָהר צוריק. איהם קענען מיר שוין.

— נחום איז שוין געוואָרען אינטריגירט, ער האָט שוין אַפילו נישט געוואָלט פרעגען מיט וועמען די ציגיינער האָבען דעמאָלט געהאַנדעלט, נאָר ער האָט געוואָלט אַליין קויפען די מציאה.

— וואָס איז אייך אַן'אונטערשיד מיט וועמען איהר האַנדעלט, אַבי איהר בעקומט די פאַר גילדען, און ווער'ט פערשוואונדען, איך בין נישט ווענינער סוחר, ווי יענער, הגם איך ווייס נישט ווער דאָס איז געווען.

די ציגיינער האָבען זיך אָבער נישט געלאָזט איינרעדען, מיר ווילען, מאַרקאָ, וואַרטען, האָט דער יונגערער געזאָגט, אויף דעם יוד פון פאַר צוויי יאָהרען, ער וועט דאָך זיכער דאָ אַריינקומען.

נחום איז שוין אַריין אין זאַמביציע, ער האָט געוואָלט זיך לאָזען קאָמפּראָמיטירען, אַז אַ"ב עס איז שוין פערהאַן אַ שטיקעל „סחורה" צו פערקויפען זאָל עס אַריינפאַלען צו אַן'אַנדערען אין דער האַנד, בעת ער האָט די סוחרים נעבען זיך.

— זייט דאָך נישט איינגע'עקשנט ,האָט נחום איינגערעדט די ציגיינער, אַלע וועלען אייך דאָ עדות זאָגען אַז איך בין אַ סאָלידער סוחר, אַפילו דער בעל-הבית פון רעסטאָראַן וועט דאָס אייך אויך זאָגען, און צאָהלען, צאָהל איך נישט ווענינער ווי מיינע קאָנקורענטען. שטענדיג עפּעס מעהר, פערשטענדליך, ווענדט זיך דאָס לויט דער סחורה.

— יונגע סחורה, סוחר'ל, גאָר יונגע, זעכצען, און זיבצען-יעהריגע. נישט געריהרטע און קיינער שום פעהלער.

(פאָרטזעצונג קומט).

היינט האט זיך אנגעהויבן א שטרייק אין דער זאקען-אינדוסטריע

16 טויזענד ארבייטער האבען פערשטרייקט

(ב) בעכטען 7 אַ זייגער אין אָווענד איז פאָר־געקומען אַ גרויסע פערזאַמלונג פון 800 דעלעגאַטען פון דער זאָקען־אינדוסטריע אין לאָדז, וועלכע האָבען רעפּרעזענטירט 16000 אַרבייטער.

די דיסקוסיע איז געפיהרט געוואָרען אַרום דער שטעלונג פון די פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען צו דער האַנדלונג פון די פאַבריקאַנטען, וועלכע האַבען אין עטליכע פאַבריקען רעדוצירט די לויגען אויף 20 ביז 40 פּראָצענט.

10 אַ זייגער אין אָווענד איז אַנגענומען געוואָרען אַנ'איינשטימיגער בעשלוס צו פּראָקלאַמי־רען אַ שטרייק פון הייבט אָן אין דער גאַנצער זאָקען־אינדוסטריע אין לאָדז.

אויפ'ן אָרט איז געוועהלט געוואָרען אַ שטרייק־קאָמיטעט.

געשטארבען א יודישע פרוי אין מיטען גאס

אונפערשטענדליכע האנדלונג פון דער שטאטישער פאגאטאוויע

(י) בעכטען אַרום 11 אַ זייגער אין אָווענד האָט אויף נאַ־וואָליטש גאַס פּאַסירט אַ טראַגי־שער פאַל. נעבען נומער 23 אויף נאַרוטאָוויטש גאַס איז פלוצלונג אומגעפאַלען אַ יודישע פרוי אין די מיטעלע יאָהרען. אַזוי ווי די פרוי האָט ערקלערט, אַז איהר איז זעהר שלעכט, האָט מען אַרויסגערופען די שטאָטישע פּאָגאָטאָוויע. פון דער פּאָגאָטאָוויע האָט מען אָבער ערקלערט, אַז די קאַ־רעטקע וועט פריהער נישט אַרויספאָהרען, ביז ס'־וועט נישט אַנטעלעפאָנירען אַ פּאָליציאַנט. מ'האָט אָנגעהויבען אַרומזוכען אַ פּאָליציאַנט. ביזלכער איז ער־שט געקומען אויפ'ן אָרט אין אַ האַלבע שעה אַרום. דעמאָלט איז אָבער שוין געווען צו שפּעט, ווייל די פרוי איז דערווייל געשטאָרבען.

ווי דער דאָקטאָר פון דער פריוואַט־פּאָגאָטאָוויע האָט פעסטגעשטעלט האָט די פרוי בעקומען אַ האַרץ־שלאַג.

די סקאַנדאַליעזע האַנדלונג פון דער פּאָגאָ־טאָוויע האָט אַרויסגערופען אַ פערשטענדליכע אויפ־רעגונג צווישען די דורכגעהער, וואָס האָבען זיך דאָרט פערזאַמעלט.

ווי ס'איז פעסטגעשטעלט געוואָרען הייסט די פרוי עפּשטיין און וואוינט אויף קילינסקיעגא 25.

סלאנג-קינא טעאטער APOLLO סלאנג-קינא טעאטער

אונזערע נעכסטע פראגראמען:

1) „פראכט פון גאסטפריינדשאפט" מיט BUSTER KEATON אין דער הויפטראָלע.

2) דאפּעלטער פּראָגראַם: „די ווילדע" מיט Jean Grawford i Ernest Torrence

„זיין שקלאפין" מיט MILTON SILLS אין דער הויפטראָלע.

3) „דער דזשאדז-זינגער" מיט דעם פענאָמענאַלען AL JOHLSON אין דער הויפטראָלע

בייַ אונוואהלזיין

איז דאָס נאַטירליכע ביטערוואַסער **Franciszka Józefa** אַן'אַנגענעהם און ווירקענד הויז-מיטעל, צו בעקומען אין אַלע אַפּטייקען און סקלאַד-אַפּטעקשנעס.

זמרה זעליגפעלד מ. קיפניס

אין די נאָהנסטע טעג קומט פאָר אין פיל־האַרמאָניע אַ גרויסער קאָנצערט פון די איבעראַל-בעליבטע און אנערקענטע פאָלקס - זינגער זמרה זעליגפעלד און מ. קיפניס. דאָס פּראָגראַם וועט זיין אַ פערשידענאַרטיגעס מיט נייע נאָך אין לאָדז נישט געזונגענע פאָלקס-לידער.

פון פילהארמאניע

לעצטער אויפטריט פון געניא שליט

צו די היינטיגע לעצטע געזעגנונגס-פאָרשטע־לונג פון זומער-סעזאָן טרעט אויף די גרויסע קינסטלערין געניא שליט אין איינע פון איהרע קרוין-ראָלען, עס ווערט געשפּילט „פרוי און געלד" אין וועלכע געניאַ שליט איז איבעראַל אַנערקענט געוואָרען אַלס די איינציגע אין איהר ראָל, היינט איז די לעצטע פאָרשטעלונג פון זומער סעזאָן.

ראדיא-פּראגראם

דינסטאג ד. 8 סעפטעמבער

11,58 צייט-סיגנאַל. 12,10 מוזיק. 1,15 הײַסקה. 4.00 מוזיק. 9.45 קאָמוניקאַט פאַר פישער און שיפער. 4,50 פּאָרלעזונג. 5,15 מוזיק. 5,35 פּאָרלעזונג 6,00 קאָנצערט. 7,00 פערשידענעס 7,20 מוזיק. 7.40 קאָמוניקאַט פון לאָדזער האַנ־דעלס קאַמער. 8.00 ספּאָרט-קאָמוניקאַט. 8,15 קאָנ־צערט. 10,00 פעליעטאָן. 10,15 קאָמוניקאַטען. 10,30 מוזיק.

יונה צווייגהאפט נ"ע

פרייטאָג, כ"ב אלול, בייטאָג איז נאָך לאַנגע און שווערע ליידען געשטאָרבען דער טאַפּעצירער־מייסטער ב"ע יונה צווייגהאַפּט, אַ שטענדיגער פער־וואַלטונגס־מיטגליד פון טאַפּעצירער־צעך אין לאָדז. דער פערשטאָרבענער האָט שטענדיג אָפּגעגעבען זיין פרייע צייט די האַנדווערקער און געזעלשאַפט־ליכע אינטערעסען. ער האָט אויך געשם'ט אַלס איינער פון די בעסטע בעל־מלאכות אין טאַפּעצירער פאַך. זיין טויט האָט אַרויסגערופען אַנ'אויפריכ־טיגען טרויער ביי אַלע, וועלכע זענען געקומען מיט איהם אין בעריהרונג. עהרע זיין אָנדענקען.

די ווילנער טרופע (אנפ. מ. מאזה) געזעגענט זיך מיטוואך און דאנערשטאג אין פילהארמאניע מיט לאדז

די ווילנער טרופע, ווי שוין בעקאַנט געגעבען, נעמט איבער צום סעזאָן 1931-32 דאָס ריגער יודישע מלוכה-טעאַטער, דער סעזאָן אין ריגע הויבט זיך אָן ד. 26-טען סעפטעמבער.

די דירעקציע פון פילהאַרמאָניע האָט אויס־גענוצט די אָנוועזענהייט פון דער טרופּע אין לאָדז און אָרדענט איין 2 געזעגענונגס פאָרשטע־לונגען, דורך 2 בעסטע פּיעסען פון רעפּערטואַר פון די ווילנער, וואָס זיי האָבען געשפּילט אין שטאָט-טעאַטער.

כדי צו געבען די מעגליכקייט די ברייטסטע שיכטען פון אונזער שטאָט צו בעגלייטען די ליבע ווילנער ברב עם, האָט די דירעקציע בעשטימט זייער ביליגע פרייזען! 2 איינהייטס-פרייזען. אַלע פאַרטער בילעטען פון ערשטער רייה אָן (ווער עס קומט פריהער) קאָסט נאָר 1 זל. אַלע באַלקאָן און גאַלעריע-בילעטען נאָר 50 גר.

צום נייעם סעזאָן ווערט די ווילנער טרופּע רעאָרגאַניזירט און קאָמפּלעטירט. עס האָבען זיך צוריקגעקעהרט איינציגע פריהערדיגע מיטגלידער: בוזגאָן, מאַנסדאָרף, ליכט א. א. וועלכע וועלען זיך שוין אויך בעטייליגען אין די געזעגענונגס-פאָרשטעלונגען.

יודיש טעאטער „פילהארמאניע"

דירעקציע: ד. צעלמייסטער און א. בעזמאן

2 געזעגנונגס-פארשטעלונגען! פאר'ן ארויספאהרען קיין אויסלאנד פון דער

XVI יאר ווילנער טרופע אנפ. מ. מזאה.

2 איינהייטס=פרייזן: אלע פארטער בילעטן פון דער ערשטער רייה אן 1 זל. אלע באלקאן און גאלעריי - 50 גראשן.

מיטוואך, ד. 9 טן סעפטעמבער, 9 אוונט

„די ברוטמיר" (דער טויבער)

פּיעסע אין 3 אקטן (4 בילדער) פון דוד בערגעלסאָן.

דאנערשטאג, 10-טן סעפטעמב. 9 אוונט —

200.000

א פאלקס - שפּיל אין 4 אקטען פון שלום - עליכם.

רעזשי: יעקב ראטבוים. דעקאר.: א. פראנאשקא מוזיק: ה. קאן. לידער-טעקסטן — משה בראדערזאן. מענץ — לאה ראטבוים.

ווער עס קויפט דער ערשטער, באקומט בעסערע ערטער!

סלאנג-קינא-טעאטער APOLLO

היינט פרעמיערע!

1) „טויט-מאנשאפט"

2) „ווערסט מיך פערגעסען"

אנהייב אין געוו. טעג 4 א זייגער נאכמ. שבת און זונטאג 12 א זייגער בייטאג.

קלאנג-פילמען! היינט פרעמיערע!

ריהרענדע דראמע פון קולטורעלע מענשען, וועלכע זענען אפגעגעבען געוואָרען אויף גנאד פון א מענש — א בעסטיע. אין די הויפטראָלען:

L. Wolheim, Kay Johnson, C. Nagel

דראמע פון גרויסער ליבע און נישט קלענערער שנאה אין די הויפטראָלען: WILLIAM HAINES

Józefina Dunn, R. Cortez

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען

רענטגען-אינסטיטוט און טרעליך-דענטיסטישער קאבינעט

זגערזשער 17, טעל. 116-33

ד"ר גאלדשטיין-פאלאק אויגען-קראנקה. פון 1—2

ד"ר וויינבערג אינערן, הערץ און לונגען פון 1—2 און פון 6—7

ד"ר יוסטמאן נערוועז-קראנקה. פון 12—2

ד"ר הטופעל רענטגען פון 12—2 און 4—6

ד"ר פאפיערני פרויען- און געבורטס-הילף פון 1—$11\frac{1}{2}$

ד"ר האנטאר כירורגישע קראנקה. פון 5—6

ד"ר ראקאווסקי נאז, האלז און אויערן-קר. פון 10—11, 2—3 און פון 6—7

ד"ר ראזענצווייג קינדער-קראנקהייטען פון 11—12 און פון 4—5

ד"ר רוזשאנער הויט- און געשלעכטס-קר. פון 1—2

נ. ראזעס צאהן - ארצט פון 9—1

א. גראדזענטשיק צאהן-ארצט פון 3—7

צאהן-טגנדהיילונג, בעלמבטונגען, קאראנען, מאסטען א.א.וו. ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען א רענטגען-אינסטיטוט. — היילונג פון הויט-קראנקהייט פון קאפ (פארך) מיט רענטגען-שטראלען, פאר בעשטראלונג און דורכליכטונג, קווארץ-לאמפען, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע

אלע מעגליכע אנאליזען.

אימפונגען נעגען שארלאך (שקארלאטין).

די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג

וויזיטע איז שטאט.

Dr Med. M. Wajnberg

ספעציאל ארצט פאר נערוועז-קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט.

ZEROMSKIEGO 25 (פאנסקא)

טעל. 172-20

נעהמט אן פון 5 ביז 7 נאכמיטאג.

Dr. med. J LUBICZ

כירורג = ארטאפעד

פאלודניאווא 9. טעל. 183-17

צוריקגעקעהרט

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער א גענע פראצאוניע פון זעמטליכע ארטאפעדישע פאס עטען ווי: הקלארקעס אויף פ אמפוטען, קינסטליכע הענד און פיס, גארסעטען א. ז. וו.

נעמט אן פון 2.30 ביז 4.30 נאכמיטאג.

DR. MED. Józef Imich

ספעציאליסט פון אויערן, נאז, האלז און קעהל-קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט

מאנוישקי 1, טעלעפאן 209-97.

נעהמט אן פון 1—2 און פון 5—7 נאכמ.

כ'זוך א צימער אלס סובלאקאטאר

ביי א אנשטענדיגע פאמיליע. ראיאן זאוואדזקא, פאלודניאווא, פאמארסקא, צעגעלניאנא. אפערטען אין אדמ. אונטער „קאסיערקא". 6016

Dr. med. I. Grynberg

אינערליכע קראנקהייטען ספעצ. פאר הארץ

צוריקגעקעהרט

CEGIELNIANA 17 צעגעלניאנא

Telefo 17-415 טעלעפאן

Lekarz-Dentysta St. GELBERG

Zawadzka 14, tel. 108-33

צוריקגעקעהרט.

נעהמט אן פון 10—2 און פון 4—7 אווענד.

Dr. med. REICHER

פאלודניאווא 28, טעל. 20193

ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג

נעהמט אן פון 8—11 פריה און פון 5—8 אווענד. זונטאג און יום-טובים פון 9—1 בייטאג.

פערלוירען געגאנגען

אין דער קראַנקען-קאַסע פּיעטריקאָווער 17 אַ פּאָרט־פעל מיט דאָקומענטען און פאָלגענדע וועקסלען: 1) זל. 30 צאָהלבאַר 30/9; 2) זל. 30 צאָהלבאַר 30/10; 3) זל. 35 צאָהלבאַר 4/12; 4) זל. 50 צאָהלבאַר 32 15/2; 5) זל. 50 צאָהלבאַר 32 28/2; 6) זל. 50 צאָהלבאַר 32 15/3, אויסשטעלער פון די וועקסלען איז א. י. בענטקאָווסקי, זשירא ש. ראָלניצקי; 7) זל. 25 צאָהלבאַר 31 15/9; 8) זל. 25 — 15/X; 9) זל. 25 — 15/X; 10) זל. 25 — 15/12; 11) זל. 25 — 32 15/1, אויסשטעלער איז שלמה בענטקאָווסקי, זשירא י. מ. סעגאַל; 12) זל. 50 צאָהלבאַר 31 5/X; 13) זל. 50 — 15/XI; 14) זל. 50 — 5/12 אויסשטעלער ג. לאַנגפוס, זשירא ד"ר זאַקס פּיעטריקאָווער 38; 15) זל. 40 צאָהל־באַר 32 28/2; 16) זל. 40 — 30/3; 17) זל. 40 — 31/4 אויסשטעלער מ. לאַנגפוס. די אַלע אויבענ־דערמאָנטע וועקסלען ווערען ערקלערט פאַר אונגיל־טיג. דער עהרליכער פינדער ווערט געבעטען געגען בעלוינונג אָפּצוגעבען די וועקסלען און די דאָקו־מענטען צו מ. קראַסנאָפּאָלסקי, זאַכאָדניאַ 57 (צום קירזשנער). 6048

איהר ברויכט נישט צו פאהרען קיין דאנציג.

אמאיסען-איניעקציאנען. אריגינעל ד"ר קרעל, דאנציג — גיסטראָוו ביי גיכט, רעומאטיזם און נערווען־שמערצען פיהרט אדורך מיט'ן בעסטען ערפאָלג

Oberfeldscher R. Hartwecker, Szerakowskiego 28

פון 1 — 4 נאכמיטאג.

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א האסיר-קאפ און עס פאלט אריין אין דעם בוס. און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעל גוטענע היילבאנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראפעסארען מיט מיינע בע-האנדלונג און פון דייטשען פראפעסאר דאקטאר בראכורעטונג בעוואוסטזיין זיכער דעם שווערסטן און געפערליכסטן בראך, אויך פאר הויקערס לאמונגען מיט הייל-גארטעסען און אפאראטן פאר פערקרומטע פיס און פלאטפוס ספעציעלע איינלאגען אין די שיך. קינסטליכע גומענע פיס און הענד, גומענע זאקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערן. עמפפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אוונט.

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT Ortoped
von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אונבעדינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר באראנטש, פראפ. דר. י. מארישלער, פראפ. ד"ר בר. קיפלאנאווסקי און אויך אנדערע.

מיר נעהמען אויך אן טערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

דעם גרויסען ספעציאליסט דעם ה' ד"ר. י. ראפאפארט, וואוינהאפט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 (פראנט, פארטער) דריק איך אויס אויף דעם וועג מיין הארציגען דאנק פאר בעפרייען מיך פון א ברוך-קראנקהייט. איך בין אלט 70 יאהר און האב זעהר געליטען אויף דער זעהר געפעהרליכער קראנקהייט און היינט בין איך פריי פון איהר. איך עמפפעהל אלעמען דעם אויבענדערמאהנטען ספעציאליסט.

(—) **Gustaw Winter**
Łódź, Nowaka 16.

קלאנג-קינא MIMOZA

היינט און פאלגענדע טעג!
דאס גרויסע קלאנג-מייסטערווערק א. נ.:
דער זינגער פון די בערג
אין דער הויפטראלע:
LAURENCE TIBETT

אנהויב 4 נאכמ., שבת און זונטאג 2 בייטאג.
אויפ'ן ערשטן סעאנס אלע פלעצער 60 גר

קלאנג-קינא-טעאטער ZACHĘTA
26 זגערזשער 26

היינט און ווייטערע טעג!
די פרעכטיגסטע רעווי פון דער וועלט
מיט'ן אנטייל פון 1000 שעהנע מעדלעך און דעם בעריהמטען זינגער
MAURICE CHEVALIER
וועלכער רייצט, ענטציקט, ווייל ער אלס
„דער זינגער פון פאריז"

נעכסטער פראגראם:
געפעהרליכער ראמאנס

אנהויב אין געוו. טעג 5 נאכמ. שבת, זונטאג 3 נאכמיטאג.
דער זאל ווערט מעכאניש ווענטילירט

בחצי חנם **מחזורים** בחצי חנם

שול-ביכער, ספרים, טליתים, שרייב-מאטעריאל
ווסכאדניא 34, פראנט-געשעפט
ווי אויך איינגאנג דורכ'ן טויער

צו בעקומען אלע ארט ספרים און לעהר-ביכער און אלע שפראכען, ספעציעלער אויסוואהל פון מחזורים, אויך די וועלט-בעריהמטע ווילנער פוינים מחזורים, אויך מיט פוילישע איבערזעצונג, ש"ס, חומשים, משניות, מדרשים, סדורים, טליתים, גארטלען, קאפלען, ציצות, מזוזות. צום נייעם שול-סעזאן פערקויף פון אלערליי שול-ביכער, אויך שרייב-מאטעריאל, אזוי אז דאס שול-יונגעל קאן זיך אלעס איינקויפען אויף איין ארט און צו רעעלע פרייזען.
פאר שול-קינדער גרויסע הנחות. געדענקט דעם אדרעס:

ווסכאדניא 34, פראנט-געשעפט,
אדער דורכ'ן טויער.

די לייטונג פון בעוואוסטען ארטאדאקסישען לעהר-אנשטאלט
„תורה ודת" פלאץ וואלנאשטשי 6

מאכט בעקאנט, דאס ס'ווערען אנגענומען תלמידים פון 5 ביז 13 יאהר. עלטערן! פערשרייבט אייערע קינדער אין חדר „תורה ודת", וואו ס'ווערט געלייגט גרויס אכט אויף די ערציהונג און דרך ארץ'דיגע אויפציהונג און ס'ווערט געלערנט דורך מלמדים ספעציאליסטען תורה ודרך ארץ און אלעס, וואס א יודיש קינד ברויך צו וויסען.

קינדער פון 4—8 יאהר ווערען געבילדעט און אויפגעהיט דורך א ספעציעלען מענש. איינשרייבונגען ווערען אנגענומען טעגליך פון 8—11 פריה און פון 2—5 נאכמ.

Skradziono zostały nast. weksle:

wystawca miasto		płatne	na sumę	na zlecenie
Rozental, Skierniewice	10	października 1931	100 zł.	Abr. Jakubowicz
Magistrat miasta Wieluń	12	„ „	300 zł.	I. I. Moszkowicz
Magistrat miasta Wieluń	12	„ „	100 „	„ „
I. I. Moszkowicz, Wieluń	5	„ „	200 „	Abr. Jakubowicz
I. I. Moszkowicz, Wieluń	26	„ „	130 „	„ „
5 weksli Izraela Sz. Moszkowicza, Kutno		po	100 „	„ „
Rozenthal, Skierniewice	20	października 1931	100 „	„ „
J. Szmendo, Lubraniec	2	„ „	134 „	H. Szmendo
J. Szmendo, Lubraniec	10	„ „	100 „	„ „
J. Szmendo, Lubraniec	20	„ „	100 „	„ „
B. Moszkowicz, Kutno	24	„ „	100 „	Abr. Jakubowicz
B. Moszkowicz, Kutno	28	„ „	100 „	„ „
Rozenthal, Skierniewice	30	„ „	100 „	„ „
J. Szmendo, Lubraniec	30	„ „	100 „	H. Szmendo
J. Szmendo, Lubraniec	30	listopada 1931	100 „	„ „
czek. Leszczyński Starogard		pł. K.K.O. w Starogard	150 zł.	Abr. Jakubowicz
„ „		„ „ „ „	150 „	„ „
„ „		„ „ „ „	100 „	„ „
„ „		„ „ „ „	100 „	„ „
„ L.D.Rozenblum, Kutno		pł. Bank Kupiecki w Kutnie	500 „	Izr.Sz.Moszkowicz
„ Aron Rozenblum „		„ „ „ „	300 „	B. Moszkowicz

wystawca	miasto	pł.	na sumę	na zlecenie	
Ch. Zelman,	Skierniewice	24 maja	200 zł.	Abr. Jakubowicz	protest
„ „	„	31 „	200 „	„ „	„
„ „	„	4 czerwca	200 „	„ „	„
„ „	„	14 „	200 „	„ „	„

Weksle powyższe zostają unieważnione. Zwrócić takowe do Abrama Jakubowicza, Solna 11. 9909

פענסיאנאט עלבינגער לאסק

ווער עס וויל האבען רוהיגע און פרעהליכע יו"ט און זיין צופרידען פון די גוטע און געשמאקע מאכלים קען עס נאר ערלייכען אין ערשטקלאסיגען
פענסיאנאט עלבינגער, לאסק.
די ימים נוראים וועט מען דאווענען אין וואלד.

Dr. med.
Kaltrecht

ספעצ.-ארצט פאר הויט און געשלעכטס-קראנקה., נעהמט אן פון 8—11 פריה, פון 1—3 נאכמיטאג און פון 6 ביז 9 אוונד.
זונטאג פון 9 ביז 12 בייטאג.
פיעטריקאווער 10
טעל. 245-21.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע פרייזען.

טליתים-פאבריק

אויסערגעוויינליכע אויסארבייטונג פון וואלענע, האלב-וואלענע, זיידענע טליתים כמו טערקישע, קאלאמיער, ווי אויך טליתים קטנים, הורם און דעטאל מיט אויספערטיגונג, אויך גארטלען, שפאניעס און ציצית, צו בעקומען בילליגער ווי איבעראל בא
א. ח. ציטרינאווסקי, קאמיענגא 1.
אין 2-טען טויער, פארטער. קומט און איבערצייגט אייך!
בעמערקונג: ס'ווערען אויך אנגענומען אלטע טליתים צום וואשען.
4875

יעדער איינציגער מעבעל

האט זיך איבערציינגט, אז פאר דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען אז"וו צאהלט די העכסטע פרייזען
א. ווייצמאן שענקעוויטש 23
טעלעפאן 191-00.
ביי מיר איז שטענדיג פערשידען גענוצט מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

Dr. med.
W. Eychner

גינעקאלאג-אקושער
זגערזשער 11
טעלעפאן 134-72
נעמט אן פון 3-4 נאכמ. און פון 7-9 אוונד.

Dr. Z. Rakowski

פאר אויערן-, נאז, האלז און לונגען-קראנקהייטען
9 קאנסטאנטינער 9 טעלעפאן 127-81
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10 — 11 און פון 5—8.

יודישער פראווינץ-פערבאנד וו. י. ז. א.
שענקעוויטשא 26

פרעבעל-קאמפלעטן
אין דער העברעאישער שפראך
1) שענקעוויטש 26 אין לאקאל וויז"א
2) זאקאנטנא 40 וו. פון ווידענפעלד
3) רזשגאווסקא 7 לאקאל פון ארג. בני-ציון
דער אונטערריכט הויבט זיך אן דעם 15 סעפט. איינשרייבונגען אויפ'ן ארט

פונ'ם 1-טן אקטאבער ערעפענט וויז"א
סעמינאר-פרעבעל-קורסען
קורסן אין דער העברעאישער שפראך.
איינשרייבונגען אין סעקרעטאריאט פון וו. י. ז. א. פון 5—8 נאכמיטאג

קליינע אנאנסען

פרייז פון אנ'אנאנס ביז 15 ווערטער נור 1 זל.

א פרעסער און אנ'אונטערמאשינער קען זיך מעלדען זאפארט צו לעווקאוויטש, לוטאמירסקא נומער 11, ערשטער שטאק.

לאקאלען

לאזשי קענען בעקומען 2 סאלידע יונגעליט אדער פרייליינס בילליג. פאלודניאווא 21 ביי גאלדבערג.
6037

א פריזיער-געשעפט מיט אלע איינריכטונגען בילליג צופערקויפען. אלעניטשאק, קילינסקי 127.

א געמויערטע געביידע פון 83 קוואדראט-מעטער און א האלצערנע שאפע, 86 קוואדראט-מעטער און א פלאץ צו פערדינגען. צו ערפאהרען סענאטארסקא 9 ביים וועכטער, אדער זשגאווסקא 24, וו. ר. עס איז געאייגנעט פאר יעדער אונטערנעהמונג.

צו די ה"ה גנבים, געגען בעלוינונג! אזוי ווי מען האט ביי מיר ארויסגע'גנב'עט 2 אנציגער און א פאר שטיקלעך סחורה איך בין אנ'ארימע אלמנה, מען האט מיר צוגענומען דאס לעבען. איך בעט זעהר רחמנות צו הזבען אויף מיר און צו-וויסען צו געבען אלעקסאנדריסקא 30, שפרד פערגאמענט, דיסקרעציע געזיכערט.
6038

עס איז נויטיג

א שטריקער אויף נאכט-ארבייט צו סוויטערס קען זיך מעלדען זגערזשער 49 ביי א. פריינדליך.

א פריילין פון א בעסער הויז קאן זיך מעלדען אין פאטאגראפישען אנשטאלט „פאלאניע". באלד געצאהלט אלס קאסירקע, יעזשעגא נ. 11, צופאהר טראמוואי נומער 3.

אבערלאק-נייהערין און א מאשין-נייהער צו סוויטערס ווערען געזוכט ביי לאנדענבערג, קאמיענא נומער 7.
6049

א קוואליפיצירטער אונטערמאשינער און א מיטנייהער צו דאמען-מאגאזין קענען זיך מעלדען שרודמיעסקא 18, ביי מאשקאוויטש.
6047

א קוואליפיצירטער אונטערמאשינער צו דאמען מאגאזין, ווי אויך א לער-יונגעל קענען זיך מעלדען קאמיענא 10, דוים פיסארעק, 3-טער שטאק.

עס קען זיך מעלדען פון זאפארט א קוואליפיצירטע שפולערין ביי פוקס, אגראדאווא 12.

א ריכטעווער קען זיך מעלדען פון זאפארט ביים קאמאשען-שטעפער ראטקאפ, קילינסקי 40.

„Praca"
פראוויז-פאך-קורסען

ביי דער געזעלשאפט צו פערשפרייטען פאך-קענטעניסען צווישען יודישע פרויען
וואלטשאנסקא 21, טעל. 167-15.
נעהמט אן איינשרייבונגען אויף פאלג. אפטיילונגען
1) דאמען-שניידעריי,
2) האנד-שטיקעריי,
3) הוטען-פוצעריי,
4) וועש-ארבייט,
5) אנדולאציע,
6) מאניקור.
דער סעקרעטאריאט איז טעטיג פון 1 – 6 נאכמ.

צו די נידריגסטע פרייזען!

קרעפ-דע-שין, מעטעאר, קרעפ-זשארזשעט, מאנגאל, קרעפ-סאטען, מאראקען, טול-דע-סוא, שיפאן אין פערשידענע מוסטערן.
זיידן אויך יוביצעס
בעסערע פאדשעווקעס,
וואלענער זשארושעט
אין א גרויסען אויסוואהל קאלירען און סארטען צו בעקומען ביי דער פירמע
J. S. KLUGER
Łódź, Piotrkowska 31
געוועלב אין הויף, רעכטס.
בעמ.: שבת איז דאס געשעפט געשלאסען.

טוך- און קארט-לאגער
Sz. Maroko
לאדז, נאווראמיעסקא 2,
פראנט, 1-טער שטאק, טעל. 159-43
עמפפעהלט צום הערבסט- און ווינטער-סעזאן א גרויסען אויסוואהל פון די נייעסטע און בעסטע דאמען- און הערען-שטאפען.
פאר שניידער — ספעציעלער ראבאט.

לשמוע אל הרנה ואל התפילה

עס ווערט נעדאווענט ראש השנה ויום כפור
אין „ווייסען זאל"
זאכאדניא 43

מיט דעם בעריהמטען חזן וועלכען ס'איז געלונגען צו אנגאזשירען צו די היינטיגע ימים נוראים
ה' אברהם טארנאווער
מיט א גרויס איינשטודירט כאר
בעקוועמע פלעצער. היגיענישע איינריכטונג.
פערזעהט אייך מיט פלעצער!
פלעצער [illegible] טעגליך פון זונטאג [illegible] 10 [illegible] אוונד.
[illegible]

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט אטראגען א היים; אויף דער פראווינץ 6 זל. א חודש אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר'ן אינהאלט און טערמינען די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ —60 „ „ „ „ 4 „
נאכ'ן טעקסט—12 „ „ „ „ —18 „ „ „ „ 8 „
פאר א מילימעטער-שורה: [illegible] דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat". Piotrkowska 21.